Lietas Nr. A42607608
Lietas arhīva Nr. AA43-2433-14/19

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā

Rīgā 2014.gada 26.septembrī

Administratīvā apgabaltiesa šādā sastāvā:
tiesas sēdes priekšsēdētāja K.Krastiņa,
tiesneses I.Kaļiņina un I.Meldere,

piedaloties pieteicējai /pers. A/ un atbildētājas Latvijas Republikas pusē pieaicinātās iestādes Valsts robežsardzes pārstāvei /pers. B/,

atklātā tiesas sēdē izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz /pers. A/ pieteikumu par Valsts robežsardzes 2008.gada 14.maija lēmuma Nr.92 pirmās daļas un otrās daļas otrā teikuma atcelšanu, sakarā ar /pers. A/ apelācijas sūdzību par Administratīvās rajona tiesas 2010.gada 2.jūnija spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] 2008.gada 14.aprīlī /pers. A/ (turpmāk – pieteicēja) vērsās pie Valsts robežsardzes (turpmāk arī – atbildētāja vai Robežsardze) priekšnieka ar 2008.gada 11.aprīļa iesniegumu, kurā lūdza atzīt Valsts robežsardzes Jelgavas pārvaldes (turpmāk – Pārvalde) faktisko rīcību laika posmā no 2006.gada 25.maija līdz 2007.gada 16.aprīlim par prettiesisku un piedzīt atlīdzību par nodarīto mantisko, personisko un morālo kaitējumu Ls 450 000 apmērā.

2008.gada 14.maijā atbildētāja pieņēma lēmumu Nr.92 (turpmāk – Lēmums), ar kuru nolēma:

1) noraidīt pieteicējas iesniegumu daļā par Pārvaldes faktiskās rīcības apstrīdēšanu par laika posmu līdz 2007.gada 14.aprīlim un pieteicējai nodarītā mantiskā, personiskā un morālā kaitējuma piedziņu no Valsts robežsardzes Ls 450 000 apmērā;

2) apmierināt pieteicējas prasījumu par morālā kaitējuma atlīdzināšanu un atvainoties par Pārvaldes faktisko rīcību – atbildes uz pieteicējas 2007.gada 8.februāra un 26.marta iesniegumiem nesniegšanu, kā arī veiktajam darbam atbilstošas samaksas neizmaksāšanu.

[2] Nepiekrītot Lēmumam daļā, pieteicēja Administratīvajā rajona tiesā iesniedza pieteikumu un tā precizējumus, norādot turpmāk minēto.

[2.1] Atbildētāja Lēmumā nav izskatījusi un izvērtējusi visus pieteicējas sūdzībā uzdotos jautājumus un Pārvaldes darbības pēc būtības, līdz ar ko uz tiem nav sniegtas atbildes, kuras būtu pamatotas ar tiesību normām, kā to paredz normatīvie akti.

Netika izskatīts jautājums par atsevišķa Pārvaldes personāla nokļūšanu līdz dienesta vietai, vai šis nokļūšanas veids ir tiesisks un vai tas atbilst Administratīvā procesa likuma (turpmāk – APL) 6.panta nosacījumiem.

Netika izvērtēts fakts, vai Pārvalde, novēloti atbildot uz pieteicējas 2006.gada 19.jūnija iesniegumu „Par brauciena maršrutu un kilometru skaitu", papildus nepārkāpa arī Iesniegumu likuma 4.panta pirmās daļas nosacījumus.

Netika izvērtēts un izskaidrots, kāpēc Robežsardze no teritoriālo pārvalžu priekšniekiem pieprasīja informāciju par robežsargu skaitu, kuriem 2005.gadā un 2006.gada 7 mēnešos piešķirti atsevišķi pabalsti, tai skaitā arī kompensācija ceļa izdevumu segšanai.

Netika noskaidrots, kāpēc pieteicējai neizsniedza Pārvaldes Robežapsardzības dienesta Operatīvās vadības nodaļas (turpmāk – Nodaļa) priekšnieka ziņojuma kopiju, kā arī netika sniegta rakstiska atbilde, kurā tiktu norādīts kopijas neizsniegšanas pamats.

Netika izvērtēts, vai pieteicējai pamatoti tika atteikts piešķirt mācību atvaļinājumu.

Netika izvērtēts, vai Pārvalde, neturot savu tā saukto „džentlmeņa solījumu", kā arī nepiedāvājot pieteicējai pieteikties uz vakanto Pārvaldes Nodaļas vecākā inspektora amatu, rīkojās tiesiski.

[2.2] Atbildētāja, pieņemot Lēmumu, nav izvērtējusi iesniegumā minēto faktu kopību, saikni un ar šīm Pārvaldes prettiesiskajām darbībām radītās sekas, kā arī to, ka iesniegumā minētie fakti liecina par ilgstošu faktisko rīcību, kura izpaudusies kā nemitīga pieteicējas pazemošana, goda aizskaršana un necienīga attieksme pret pieteicēju, kā rezultātā ir nodarīts zaudējums Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likuma (turpmāk – Zaudējumu atlīdzināšanas likums) 2.panta trešās daļas izpratnē un spēcīgas morālas ciešanas. Šī faktiskā rīcība izbeidzās tikai ar brīdi, kad pieteicēja bija spiesta aiziet no Pārvaldes, lai rūpētos par savu veselību.

[2.3] Tikai izvērtējot katru konkrēto Pārvaldes faktisko rīcību un darbību attiecībā pret pieteicēju, var konstatēt, ka, tiklīdz pieteicēja sāka vērsties ar iesniegumiem Pārvaldē, tā atsevišķas Pārvaldes amatpersonas, pārkāpjot savas pilnvaras, ir centušās pieteicēju pazemot un aizskart viņas godu, līdz ar ko nodarot spēcīgas morālas ciešanas. Pret pieteicēju tika vērsti dažāda veida pazemojumi, kuri pastiprinājās ar katru jaunu iesniegumu Pārvaldē. Tiklīdz kāds no minētajiem faktiem netiek izskatīts, tā zūd šo faktu kopsakarība.

[2.4] Bija jāuzklausa citu amatpersonu replikas, ka pieteicēja esot sūdzētāja, kas viņai radīja diskomfortu. Tas tika darīts ar nodomu, jo viņa pret Pārvaldi bija bezspēcīga. Viņas vienīgais mērķis bija dienēt Valsts robežsardzē.

[2.5] Lai saņemtu atlīdzinājumu par savu paveikto darbu, viņai vairākkārt bija jāvēršas ar iesniegumiem pie Pārvaldes priekšnieka.

[2.6] Pieteicējai nodarītais morālais kaitējums vērtējams kā smags, jo tas ietekmēja viņas veselību, kā arī darbs ir nozīmīga indivīda sastāvdaļa. Šo kaitējumu nevar atlīdzināt ar atvainošanos, bet var kompensēt ar morālu gandarījumu, kuru varētu sniegt atbilstoša zaudējumu atlīdzināšana naudā, kuru sastāda:

1) personiskā kaitējuma atlīdzinājums – Ls 150 000, jo Pārvalde ar savām darbībām ir vairākkārtēji aizskārusi pieteicējas godu un cieņu, un šo darbību rezultātā pieteicējai ir nodarīts smags kaitējums veselībai;

2) mantiskā zaudējuma atlīdzinājums – Ls 100 000, kurā iekļauta arī neiegūtā peļņa;

3) morālā kaitējuma atlīdzinājums – Ls 200 000, jo morālais kaitējums ir ilgstoša, nepārtraukta psihiskā spriedze no Pārvaldes prettiesiskajām darbībām, sākot ar 2006.gada 25.maiju. Pieteicējai nepieciešams iziet rehabilitācijas kursus, kam nepieciešami milzīgi finansiālie līdzekļi, lai savu morālo stāvokli kaut mazliet pietuvinātu tādam stāvoklim, kāds bija līdz Pārvaldes amatpersonu prettiesiskās rīcības veikšanas brīdim.

[3] Atbildētāja tiesai sniegtajos rakstveida paskaidrojumos pieteikumu neatzīst un paskaidro turpmāk minēto.

[3.1] Pieteicēja laika posmā no 2006.gada 25.maija līdz 2007.gada 16.aprīlim (pieteikumā norādītās faktiskās rīcības termiņš) pildīja dienesta pienākumus Pārvaldē.

Ir jānošķir Pārvaldes faktiskā rīcība attiecībā pret pieteicēju no rīcības, kas saistīta ar starp pieteicēju un Pārvaldi pastāvējušām dienesta attiecībām un kas veikta šo attiecību ietvaros, neaizskarot pieteicējas cilvēktiesības.

Visas pieteicējas minētās Pārvaldes darbības nevar uzskatīt par vienotu faktisko rīcību, jo nav konstatējama visu šo darbību kā vienotas kopības atbilstība visām faktiskās rīcības pazīmēm.

Pieteicējai, vēršoties ar iesniegumu Valsts robežsardzē 2008.gada 14.aprīlī, bija tiesības apstrīdēt faktisko rīcību, kas veikta pēc 2007.gada 14.aprīļa. Savukārt faktiskā rīcība, kas veikta līdz 2007.gada 14.aprīlim, ir kļuvusi neapstrīdama un atbildētājai nav tiesiska pamata izvērtēt pirms minētā termiņa veiktās Pārvaldes faktiskās rīcības tiesiskumu.

Atbildētāja secinājusi, ka Pārvalde attiecībā pret pieteicēju pēc 2007.gada 14.aprīļa nav veikusi faktisko rīcību.

[3.2] Nav pamatots pieteicējas norādītais, ka Valsts robežsardze nepamatoti nav izskatījusi konkrētās pieteikumā uzskaitītās Pārvaldes faktiskās rīcības, kā arī pārējās darbības, kas neatbilst faktiskās rīcības pazīmēm.

Izvērtējot pieteicējas iesniegumā Valsts robežsardzei minēto, secināms, ka Pārvalde attiecībā pret pieteicēju nav veikusi faktisko rīcību, savukārt pieteicēja ir vērsusies Valsts robežsardzē 2007.gada 17.maijā, apstrīdot Pārvaldes faktisko rīcību – atbildes nesniegšanu uz pieteicējas 2007.gada 8.februāra un 26.marta iesniegumiem un veiktajam darbam atbilstošas samaksas neizmaksāšanu.

2007.gada 29.jūnijā atbildētāja pieņēma lēmumu Nr.204 (turpmāk – Lēmums Nr.204), kurā konstatēja, ka Pārvalde, nesniedzot atbildi uz pieteicējas 2007.gada 8.februāra un 26.marta iesniegumiem, kā arī neizmaksājot veiktajam darbam atbilstošu samaksu, ir rīkojusies prettiesiski, un uzlika pienākumu Pārvaldei aprēķināt un izmaksāt pieteicējai veiktajam darbam atbilstošu darba samaksu.

Pārvalde aprēķināja pieteicējai amatalgu un piemaksu par nakts darbu par 2007.gada 2., 3., un 4.janvāri, kā arī par laika posmu no 2007.gada 25.janvāra līdz 5.februārim par pildītajiem Pārvaldes Robežapsardzības dienesta Operatīvās vadības nodaļas vecākā inspektora amata pienākumiem atbilstoši noteiktajai amatalgai, kā arī 2007.gada 27.jūlijā un 2.augustā veica neizmaksātās naudas summas izmaksu.

[3.3] No APL 94.panta ceturtās daļas izriet, ka prioritārais atlīdzinājuma veids ir stāvokļa atjaunošana, kāds tas pastāvēja pirms kaitējuma. Valsts robežsardze ar Lēmumu Nr.204 un naudas izmaksu 2007.gada 27.jūlijā un 2.augustā atjaunoja to tiesisko situāciju, kāda, visticamāk, būtu bijusi, ja nebūtu notikusi prettiesiskā rīcība – atbildes nesniegšana uz pieteicējas iesniegumiem. Līdz ar to pieteicējai nodarītais morālais kaitējums nav vērtējams kā smags.

[3.4] Izvērtējot pieteicējas iesniegumu Robežsardzei un pieteikumu tiesai, kā arī minēto dokumentu pielikumus, nav secināms, ka pieteicējai ir nodarīts veselības kaitējums, kā arī tas, ka it kā nodarītais veselības kaitējums būtu radies Pārvaldes prettiesiskās faktiskās rīcības rezultātā.

[3.5] Atbildētāja norāda, ka pieteicējai nav nodarījusi mantisko zaudējumu Ls 100 000 apmērā, turklāt pieteicēja nav sniegusi šo zaudējumu pamatojumu.

[4] Ar Administratīvās rajona tiesas 2010.gada 2.jūnija spriedumu lietas daļā tiesvedība izbeigta un pieteikums daļā noraidīts.

Tiesa secināja, ka pieteicēja vēlas, lai tiesa atzīst par prettiesiskām Pārvaldes faktiskās rīcības laika posmā līdz 2007.gada 14.aprīlim un uzdod atbildētājai atlīdzināt pieteicējai nodarīto mantisko, personisko un morālo kaitējumu Ls 450 000 apmērā, kas pieteicējai nodarīts ar Pārvaldes faktiskajām rīcībām laika posmā līdz 2007.gada 14.aprīlim.

Izvērtējot lietā esošos pierādījumus, tiesa noraidīja pieteicējas pieteikumu daļā, ar kuru Robežsardzei būtu uzliekams pienākums atlīdzināt pieteicējai morālo, mantisko un personisko kaitējumu, kas nodarīts saistībā ar pieteicējai tiesību normās noteiktās piemaksas aprēķināšanu un izmaksu (kas ietver sevī neatbildēšanu uz pieteicējas 2007.gada 8.februāra un 26.marta iesniegumiem). Pamatojoties uz APL 281.panta 1. un 2.punktu tiesa izbeidza tiesvedību pieteikuma pārējā daļā.

[5] Pieteicēja par Administratīvās rajona tiesas 2010.gada 2.jūnija spriedumu iesniedza apelācijas sūdzību, norādot šādus argumentus.

[5.1] Tiesa norādījusi, ka prasījums atzīt Pārvaldes faktisko rīcību laika posmā no 2006.gada 25.maija līdz 2007.gada 16.aprīlim par prettiesisku nav skatāms kā patstāvīgs prasījums, bet gan pārbaudāms Lēmuma tiesiskuma pārbaudes ietvaros. Tādēļ nav saprotams, kāpēc tiesa šīs faktiskās rīcības spriedumā ir skatījusi kā patstāvīgus prasījumus, izbeidzot tiesvedību šajā daļā. Tiesa, atzīstot, ka šie prasījumi nav izskatāmi administratīvā procesa kārtībā, jau pati norāda uz to, ka tās sākotnēji bija jāizskata un jāvērtē Valsts robežsardzei, kuras Lēmums arī būtu galīgais noregulējums. Līdz ar to konstatējams, ka atbildētāja, pieņemot Lēmumu, ne tikai nav izskatījusi pieteicējas iesniegumu pēc būtības, bet ir arī pieļāvusi vairākus procesuālus pārkāpumus, kurus tiesa nav vērtējusi.

Līdz ar to secināms, ka tiesa vispār nav skatījusi un vērtējusi prasījumu par Lēmuma atcelšanu daļā.

[5.2] Tiesa sprieduma aprakstošajā un motīvu daļā norādījusi nepareizu pieteikuma tiesā saņemšanas datumu.

[5.3] Pieteicēja nepiekrīt tiesas secinātajam, ka viņai nodarītais kaitējums nav uzskatāms par smagu un būtisku, tāpēc atlīdzinājums nosakāms atvainošanās veidā.

Pieteicēja uzskata, ka ar pārvaldes faktisko rīcību, kas veikta laika posmā no 2006.gada 25.maija līdz 2007.gada 16.aprīlim, viņai nodarīts būtisks cilvēktiesību pārkāpums, ko pieteicēja ir pilnībā pierādījusi ar pieteikumā atspoguļotajiem faktiem, kā arī lietā esošajiem rakstveida pierādījumiem. Kā rāda tiesu prakse, ne tikai nodarītā kaitējuma smagums ir noteicošais atlīdzinājuma saņemšanai naudas izteiksmē (*Administratīvās rajona tiesas 2010.gada 26.janvāra sprieduma lietā Nr.A42604508 [12.3] punkts*).

Sakarā ar to, ka atbildētāja tikai atsevišķas faktiskās rīcības atzina par prettiesiskām, tiesai nebija nepieciešams atkārtoti izskatīt šo rīcību tiesiskumu.

[5.4] Sakarā ar to, ka pieteicējai netika izmaksāta veiktajam darbam atbilstoša darba samaksa, kā arī joprojām neviens nav atbildējis uz jautājumu, kāpēc tā netika izmaksāta, tas ir pazemojoši un goda un cieņas aizskaroši, ka pieteicējai jāpazemojas un jālūdz viņai normatīvajos aktos noteiktais atalgojums. Turklāt visas pārējās amatpersonas, kuras bija tādā pašā situācijā kā pieteicēja, saņēma atalgojumu, tikai pieteicējai ne vien to neizmaksāja, bet arī ignorēja pieteicējas iesniegumus. Pārvalde zināja par pienākumu izmaksāt pieteicējai atalgojumu, taču to neizmaksāja un neatbildēja uz pieteicējas iesniegumiem, lai pieteicēju pazemotu citu kolēģu priekšā un radītu pieteicējai pēc iespējas lielākas ciešanas.

Tiesu praksē ir atzīts, ka neatbildēšana uz iesniegumiem, kā arī atbildes nesniegšana pēc būtības ir būtisks cilvēktiesību pārkāpums (*Administratīvās rajona tiesas 2008.gada 16.jūnija sprieduma lietā Nr.A42477106 [8.1] punkts*).

[5.5] Pieteicēja 2007.gada janvāra beigās un februāra sākumā pildīja augstākas amatpersonas pienākumus un bija rēķinājusies par to saņemt arī augstāku atalgojumu, taču tas viņai pilnā apjomā netika izmaksāts, radot papildus stresu. Pieteicēja bija spiesta atteikties no mācību materiālu iegādes, lai varētu laicīgi apmaksāt studiju maksu. Vienlaikus studēt un strādāt ir gan fiziski, gan psiholoģiski grūti.

[5.6] Pārvaldes mērķis, nosūtot pieteicēju darba pienākumu veikšanai uz vistālāko vietu no pieteicējas dzīvesvietas, neapmaksājot transporta izdevumus un nepiešķirot apmaksātu mācību atvaļinājumu, bijis pieteicēju pazemot, parādīt savu varu, radot pieteicējai neticību valsts iestādēm.

[5.7] Pieteicēja attiecībā uz jautājumu par krūšu nozīmes piešķiršanu par priekšzīmīgu dienestu norādījusi uz apstākļiem, kas, viņasprāt, liecina par priekšzīmīgu dienesta pienākumu veikšanu.

Tiesa nav apmierinājusi pieteicējas lūgumu par Nodaļas priekšnieka /pers. C/ ziņojuma „Par apbalvošanu un „Krūšu nozīmes" piešķiršanu" izprasīšanu, tāpēc lūgums tiek izteikts atkārtoti.

[5.8] Pārvaldes negatīvā attieksme pret pieteicēju sākās pēc tam, kad pieteicēja vērsās Pārvaldē ar pirmo iesniegumu par transporta izdevumu kompensēšanu. Pārvaldes nostāja un attieksme pret pieteicēju bija apzināta, ar mērķi viņu pēc iespējas vairāk pazemot. Šāda attieksme un līdz ar to pieteicējas ciešanas bija ilgstošas, ar katru jaunu pazemojumu arvien vairāk iedragājot pieteicēju morāli. Līdz ar to ir skaidri redzama saikne starp visām pārvaldes veiktajām faktiskajām rīcībām un to mērķis. Ir pilnībā pierādītas pieteicējas ciešanas un to rezultātā nodarītais kaitējums.

[6] Atbildētāja rakstveida paskaidrojumos par apelācijas sūdzību to neatzīst.

[7] Ar Administratīvās apgabaltiesas 2011.gada 3.oktobra spriedumu noraidīts pieteicējas pieteikums par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, ar kuru pieteicējai tiktu atlīdzināts morālais un personiskais kaitējums, kā arī mantiskais zaudējums, kas nodarīts, Pārvaldei neizmaksājot pieteicējai piemaksu, kā arī neatbildot uz 2007.gada 8.februāra un 2007.gada 26.marta iesniegumiem; atstāts negrozīts Administratīvās rajona tiesas 2010.gada 2.jūnija spriedumā iekļautais lēmums, ar kuru izbeigta tiesvedība par pieteicējas pieteikumu daļā, bet pieteicējas apelācijas sūdzība šajā daļā noraidīta.

Nepiekrītot minētajam spriedumam, pieteicēja iesniedza kasācijas sūdzību.

[8] Ar Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta (turpmāk – Augstākā tiesa) 2012.gada 23.novembra spriedumu Administratīvās apgabaltiesas

2011.gada 3.oktobra spriedums tika atcelts, un lieta nosūtīta jaunai izskatīšanai Administratīvajai apgabaltiesai.

Spriedumā norādīts, ka apgabaltiesai, izskatot lietu no jauna, ir jāanalizē jautājums par iestādes iespējamu emocionālo vardarbību - mobingu - attiecībā uz pieteicēju, pārbaudot mobinga identificējošo pazīmju kopumu.

[9] Valsts robežsardze apgabaltiesai iesniegtajos papildu paskaidrojumos norāda, ka tā neatzīst, ka ir pārkāpusi pieteicējas cilvēktiesības, realizējot emocionālo vardarbību - mobingu - attiecībā uz pieteicēju. No lietas materiāliem un lietas faktiskajiem apstākļiem neizriet, ka atsevišķas Valsts robežsardzes amatpersonas ar savu rīcību būtu veikušas emocionālu vardarbību attiecībā uz pieteicēju.

[10] Pieteicēja iesniedza tiesai papildu paskaidrojumus, norādot, ka lietā esošie rakstveida pierādījumi apstiprina, ka iestāde attiecībā pret pieteicēju ir īstenojusi mobingu.

[11] Ar Administratīvās apgabaltiesas 2013.gada 11.jūnija spriedumu noraidīts pieteicējas pieteikums daļā par Robežsardzes faktiskās rīcības atzīšanu par prettiesisku, kas izpaudusies kā prettiesiska psiholoģiska iespaidošana dienesta attiecību laikā, apmierināts pieteikums daļā par morālā kaitējuma atlīdzināšanu par Robežsardzes prettiesisko rīcību, neizmaksājot pieteicējai par 2007.gada 2., 3. un 4.janvāri un laika posmā no 2007.gada 25.janvāra līdz 5.februārim atbilstoši veiktajam darbam atbilstošu darba samaksu, uzlikts pienākums atbildētājai viena mēneša laikā no sprieduma spēkā stāšanās dienas atlīdzināt pieteicējai morālo kaitējumu 50 (piecdesmit) latu apmērā un pārējā daļā pieteikums noraidīts.

Nepiekrītot minētajam spriedumam, pieteicēja iesniedza kasācijas sūdzību.

[12] Ar Augstākās tiesas 2014.gada 26.marta spriedumu atcelts Administratīvās apgabaltiesas 2013.gada 11.jūnija spriedums un lieta nosūtīta jaunai izskatīšanai apgabaltiesai.

Spriedumā norādīts, ka apgabaltiesas secinājums, ka pieteicēja nav tikusi pakļauta mobingam, nav pietiekami pamatots, jo apgabaltiesa nav izvērtējusi pieteicējas norādītos argumentus. Tāpat arī norādīts, ka apgabaltiesa nav vērtējusi darba samaksas neizmaksāšanas iemeslus, līdz ar to jautājums par atlīdzinājumu ir jāizskata no jauna.

[13] Administratīvās apgabaltiesas tiesas sēdē pieteicēja pieteikumu un apelācijas sūdzību uzturēja uz tajos norādīto argumentu pamata.

Atbildētājas pārstāve pieteikumu un apelācijas sūdzību neatzina, balstoties uz Lēmumā un rakstveida paskaidrojumos ietvertajiem argumentiem.

Tiesas sēdē nopratināta lieciniece /pers. D/.

Motīvu daļa

[14] Pārbaudījusi lietas materiālus, uzklausījusi liecinieces liecības un

noklausījusies administratīvā procesa dalībnieku paskaidrojumus, Administratīvā apgabaltiesa atzīst, ka apelācijas sūdzība ir daļēji pamatota un pieteikums ir apmierināms daļā.

[15] Pieteicēja norāda, ka pēc tam, kad viņa vērsās ar iesniegumiem iestādē, lai aizsargātu savas normatīvajos aktos nostiprinātās amatpersonas tiesības, viņai tika radīti neciešami darba apstākļi un viņa bija spiesta pāriet darbā citā iestādē. Tādējādi pieteicēja apgalvo, ka ir kļuvusi par emocionālās vardarbības objektu jeb mobinga upuri.

Pieteicēja lūdz atzīt par prettiesisku Pārvaldes faktisko rīcību, pieļaujot mobingu darba vietā, kas bija vērsts pret pieteicēju un bija īstenots laika posmā no 2006.gada 25.maija līdz 2007.gada 16.aprīlim, kā arī piedzīt atlīdzību par nodarīto mantisko, personisko un morālo kaitējumu Ls 450 000 apmērā.

[16] Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 94.pants garantē personām tiesības uz personas neaizskaramību.

Augstākā tiesa spriedumā šajā lietā norādījusi, ka tieši personas neaizskaramība aizliedz darba tiesiskajās attiecībās psiholoģiska terora pastāvēšanu (*sk. Augstākās tiesas 2012.gada 23.novembra sprieduma lietā Nr.SKA-150/2012 8.punktu*).

Juridiskajā literatūrā mobings definēts kā psihiska agresija pret personu. Tā ilgst vismaz dažus mēnešus un regulāri atkārtojas. Tie vienmēr ir uzbrukumi, kurus vieno vienota naidīga sistēma. Upuris nepieciešamības gadījumā tiek apzīmogots ar sūdzībnieka zīmogu, un viņa iebildumi vairs netiek ņemti vērā (*Neimanis J. Psiholoģiskais terors darba vietā: juridiskie aspekti. Jurista Vārds, 2004.gada 19.oktobris, Nr.40 (345)*). Tādējādi emocionālā vardarbība ir konstatējama ilgtermiņā un kopumā. Vispārīgi mobings ir grūti identificējama un tikpat grūti pierādāma darbība, it īpaši ņemot vērā, ka mobingu īstenojošās personas (personu grupas) attieksme pret upuri pati par sevi var nebūt prettiesiska. Prettiesisks ir šo darbību mērķis padarīt upura atrašanos konkrētajā vietā par neciešamu. [..] Vērtējot iespējamās vardarbības izpausmes kā atsevišķus faktus, nav iespējams izdarīt pareizus secinājumus par iestādes iespējamo īstenoto psiholoģisko spiedienu un emocionālās vardarbības pielietošanu pret pieteicēju. Tādēļ arī pieejai mobinga pazīmju novērtēšanā jābūt citādākai. Tiesas uzdevums, pārbaudot argumentus par emocionālo vardarbību, būtu pievērst uzmanību situācijas izvērtēšanai visaptverošā veidā. Tiesas pieejai nav jābūt formālai no procesuālās vai materiāltiesiskās atbilstības viedokļa, jo tiesas mērķis konkrētajā lietā ir ne tikai iestādes atsevišķu darbību tiesiskuma pārbaude, bet arī mobinga identificējošo pazīmju kopuma pārbaude (*sk. turpat, 10.punkts*).

[17] Mobings darba vietā ir naidīga un neētiska attieksme, ko pret indivīdu sistemātiski īsteno viens vai vairāki kolēģi. Šāda attieksme tiek pausta bieži (gandrīz katru dienu) un ilgā laika periodā (vismaz sešus mēnešus), kā rezultātā personai rodas veselības traucējumi.

Mobingu raksturo darbību kopums, kurām ir šādas pazīmes:

1) konkrētas personas vai personu (darba kolēģu un/vai priekšnieka) naidīga un neētiska attieksme;

2) darbības ir individuāli vērstas pret cietušo personu;

3) darbībām ir regulārs raksturs ilgstošā laika periodā (gandrīz katru dienu vismaz sešu mēnešu ilgumā) (*sk. Leymann H. Mobbing and Psychological Terror at Workplaces. Violence and Victims, Vol. 5, No. 2,1990, http://www.leymann.se/English/frame.html*).

Lai konstatētu, ka pieteicēja ir prettiesiski psiholoģiski ietekmēta darbavietā, ir jākonstatē visas iepriekš minētās pazīmes.

Tādējādi izskatāmajā gadījumā ir pārbaudāms, vai iestādes darbības atzīstamas par pieteicējas prettiesisku psiholoģisko ietekmēšanu darbavietā. Ievērojot iepriekš norādītās Augstākās tiesas atziņas, ka emocionālā vardarbība darbavietā ir konstatējama ilgtermiņā un kopumā, apgabaltiesa lietā vērtē iestādes rīcību ilgtermiņā, pārbaudot iestādes darbības, kuras pieteicēja min kā mobinga, kas bija īstenots attiecībā uz viņu, izpausmes.

Pieteicēja apgabaltiesas tiesas sēdē paskaidroja, ka mobingu pret viņu īstenojusi Pārvalde, savukārt tiešo kolēģu un viņas tiešā priekšnieka (Nodaļas priekšnieks /pers. C/) attieksme pret viņu ir bijusi adekvāta, ar kolēģiem un tiešo priekšnieku attiecības un komunikācija darba attiecību ietvaros bijusi normāla. Tāpat adekvāta attieksme ir bijusi arī no Robežsardzes puses, bet emocionālu vardarbību darbavietā pret viņu īstenojusi tieši Pārvalde.

[18] Pieteicēja ir norādījusi uz vairākām Pārvaldes atsevišķām darbībām (epizodēm), kuras, viņas ieskatā, liecina par pret viņu vērstu mobingu:

Pārvaldes prettiesiskā faktiskā rīcība, kas izpaudās kā vienlīdzīgas personāla nokļūšanas no un uz dienesta vietu nenodrošināšana;

Pārvaldes priekšnieka prettiesiska faktiskā rīcība, kas izpaudās kā neierašanās uz nozīmēto tikšanos;

Pārvaldes faktiskā rīcība, kas izpaudās, kā novēlota atbildes sniegšana uz pieteicējas 2006.gada 19.jūnija iesniegumu „Par brauciena maršrutu un kilometru skaitu;

Pārvaldes prettiesiska faktiskā rīcība, kas izpaudās kā vakanta amata nepiedāvāšana (amats jau sākotnēji, pirms tas kļuva vakants, tika pieteicējai mutiski piedāvāts);

Pārvaldes faktiskā rīcība, kas izpaudās, kā norīkojums (pieteicēju ar augstāko izglītību) par palīgu amatpersonai, kura agrāk pieteicējai bija par palīgu un kurai uz to brīdi augstākās izglītības nebija;

Pārvaldes faktiskā rīcība, kas izpaudās kā pieteicējas nosūtīšana turpmākai dienesta pienākumu veikšanai uz dienesta vietu, kura atrodas vistālāk no pieteicējas dzīvesvietas;

atzīt par prettiesisku Pārvaldes faktisko rīcību, kas izpaudās kā „Krūšu nozīmes" nepiešķiršana;

Pārvaldes faktiskā rīcība, kas izpaudās kā /pers. C/ ziņojuma kopijas „Par apbalvošanu un „Krūšu zīmes" piešķiršanu" neizsniegšana pieteicējai, nenoformējot šo atteikumu rakstveidā;

Pārvaldes prettiesiska faktiskā rīcība, kas izpaudās kā mācību atvaļinājuma nepiešķiršana pieteicējai.

Pieteicēja lūdz arī atlīdzināt iepriekš minētās prettiesiskās rīcības rezultātā nodarīto personisko un morālo kaitējumu, kā arī mantiskos zaudējumus.

[19] Pieteicēja lūdz atzīt par prettiesisku Pārvaldes faktisko rīcību, kas izpaudās kā vienlīdzīgas personāla nokļūšanas no un uz dienesta vietu nenodrošināšana. Pieteicēja norāda, ka attiecībā uz viņu tika īstenota atšķirīga attieksme, nenodrošinot dienesta transportu uz dienesta vietu un nekompensējot transporta izmaksas.

Apgabaltiesa, pārbaudot lietā esošos pierādījumus, konstatē sekojošus apstākļus.

Ar 2006.gada 25.maija iesniegumu pieteicēja vērsās pie Pārvaldes priekšnieka, lūdzot kompensēt ceļa izdevumus, braucot ar personīgo transportlīdzekli (automašīnu Mazda 323) no viņas dzīvesvietas /adrese / līdz darbavietai Meitenes muitas kontrolpunktā, Elejas pagastā (*lietas I sējuma 31.lapa*).

Ar Pārvaldes priekšnieka 2006.gada 2.jūnija lēmumu Nr.23/7-7/693, pieteicējai tika atteikts kompensēt ceļa izdevumus, norādot, ka no viņas dzīvesvietas tuvumā esošās pieturas /Nosaukums/ kursē sabiedriskais transports. Tomēr, ievērojot to, ka pieteicējai ir noteikts maiņu darba laiks un pēc plkst.21.00 vakarā viņa uz dzīvesvietu nokļūt nevar, atbilstoši Ministru kabineta 2005.gada 20.decembra noteikumu Nr.995 „Noteikumi par tiešās pārvaldes iestāžu ierēdņu, darbinieku un amatpersonu un Centrālās vēlēšanu komisijas un Centrālās zemes komisijas darbinieku darba samaksas sistēmu un kvalifikācijas pakāpēm, kā arī ierēdņu pabalstiem un kompensāciju" (turpmāk – Noteikumi Nr.995) 35.punktam, pastāv iespēja transporta izdevumu kompensācijai, tomēr pieteicēja atbilstoši minētajai normai nebija saskaņojusi brauciena maršrutu ar institūcijas vadītāju, līdz ar to viņai atteikts kompensēt ceļa izdevumus par 2006.gada maiju (*lietas I sējuma 35.-37.lapa*).

Izskatot pieteicējas apstrīdēšanas iesniegumu, ar Robežsardzes priekšnieka 2006.gada 3.augusta lēmumu Nr.499 (turpmāk – Lēmums Nr.499) pieteicējai tika atteikts kompensēt ceļa izdevumus, jo normatīvie akti to neparedz.

Apgabaltiesa, pārbaudot Lēmuma Nr.499 motivāciju, atzīst, ka tas ir tiesisks un atbilst faktiskajiem lietas apstākļiem.

Pieteicēja bija Iekšlietu ministrijas sistēmas iestādes – Robežsardzes (atbilstoši Robežsardzes likuma 2.pantam Robežsardze ir iekšlietu ministra pārraudzībā esoša tiešās pārvaldes iestāde) – darbiniece ar speciālo dienesta pakāpi.

Robežsardzes likuma 42.pants (šeit un turpmāk tiesību normas redakcijā, kas bija spēkā konkrēto darbību veikšanas brīdī) noteica regulējumu robežsarga atalgojumam, paredzot, ka robežsargi par dienestu saņem atalgojumu, kurā ietilpst amatalga, piemaksa par dienesta pakāpi, piemaksa par izdienu un citas piemaksas. Atalgojuma apmēru nosaka Ministru kabinets (panta pirmā daļa); Robežsargi, kuru dienests ir tieši saistīts ar valsts robežas kontroli un apsargāšanu, saņem piemaksu pie amatalgas Ministru kabineta noteiktajā apmērā (panta otrā daļa).

Minētā likuma 48.pants reglamentēja robežsargu tiesības izmantot valsts un pašvaldību satiksmes līdzekļus. Apgabaltiesa, pārbaudot minētās normas saturu, konstatē, ka tā neparedzēja kompensēt robežsargam transporta izmaksas, kas robežsargam radušās saistībā ar nokļūšanu uz un no dienesta vietas.

Valsts civildienesta likuma 2.panta trešā daļa noteic, ka uz specializētā valsts civildienesta (3.panta otrā daļa) ierēdņiem attiecas šā likuma I nodaļa, 4.panta otrās daļas 1.punkts, IV nodaļa, 22.pants, 23.panta pirmā un ceturtā daļa, 36. un 37.pants, 38.panta trešā daļa, 39.pants un 40.panta otrā daļa. Citas šā likuma normas tiesiskās attiecības specializētajā valsts civildienestā nosaka tiktāl, ciktāl tās nenosaka speciālie likumi.

Valsts civildienesta likuma 23.panta otrā daļa paredz, ka ierēdnim ir tiesības

papildus mēnešalgai Ministru kabineta noteiktajā apmērā un kārtībā saņemt pabalstus, piemaksas, kompensācijas un prēmijas.

Kā izriet no Valsts civildienesta likuma 2.panta trešās daļas, uz robežsargiem kā specializētā valsts civildienesta ierēdņiem attiecas tikai minētā likuma 23.panta pirmās un ceturtās daļas tiesiskais regulējums, savukārt likuma 23.panta otrā daļa, kas paredz papildus kompensācijas ierēdņiem, uz robežsargiem neattiecas.

Tapāt arī Noteikumu Nr.995 41.punkts noteica, ka līdz 2006.gada 31.decembrim Iekšlietu ministrijas sistēmas iestāžu darbinieku ar speciālajām dienesta pakāpēm darba samaksas noteikšanai piemēro Ministru kabineta 2003.gada 14.oktobra noteikumus Nr.567 „Noteikumi par Iekšlietu ministrijas sistēmas iestāžu darbinieku ar speciālajām dienesta pakāpēm darba samaksu". Līdz ar to Noteikumu Nr.995 35.punkts, kas paredzēja kompensāciju ceļa izdevumu segšanai ierēdņiem, nebija piemērojams pieteicējas gadījumā, jo viņa bija Robežsardzes ierēdne ar speciālo dienesta pakāpi un viņas darba samaksu noteica cits normatīvais akts – noteikumi Nr.567, kas neparedzēja transporta kompensācijas izmaksu robežsargam par izdevumiem saistībā ar nokļūšanu uz dienesta vietu.

Ievērojot minēto tiesisko regulējumu, apgabaltiesa secina, ka Robežsardze pamatoti atteikusi pieteicējai kompensēt transporta izmaksas, kas bija saistītas ar pieteicējas nokļūšanu uz un no dienesta vietas, jo tiesību normas neparedzēja šādu kompensācijas veidu.

Pieteicēja norāda, ka Pārvalde īstenoja atšķirīgu attieksmi, jo citas Pārvaldes amatpersonas uz dienesta vietu tika vadātas ar dienesta transportu.

Apgabaltiesa no lietā iegūtajiem pierādījumiem secina, ka lietā nav strīda par apstākli, ka ar Pārvaldes mikroautobusu Pārvaldes amatpersonas, kas strādāja normālu darba laiku – no plkst. 8.00 līdz 17.00 – uz Meitenes muitas kontroles punktu Elejas pagastā no Jelgavas tikušas vestas ar Pārvaldes mikroautobusu. Minēto faktu apstiprina pieteicēja, Robežsardze, kā arī apliecina liecinieces /pers. D/ liecība. Vienlaikus apgabaltiesa arī konstatē, ka pieteicēja, Robežsardze un lieciniece /pers. D/ norāda arī uz to, ka neviena Nodaļas amatpersona, kurām dienests bija organizēts maiņās pa 12 stundām, uz dienesta vietu Meitenes muitas kontroles punktā ar dienesta transportu netika vesta.

Robežsardzes pārstāve paskaidroja, ka mikroautobuss uz Meitenes muitas kontroles punktu veda darbiniekus, kas strādāja normālo darba laiku, vienlaikus mikroautobusu izmantojot arī citām dienesta vajadzībām – pārvadājot dienestam nepieciešamos dokumentus uz muitas kontroles punktu un no tā, kā arī citu dienestam nepieciešamo priekšmetu pārvadāšanai. Pārvaldei bija nepieciešama komunikācija ar muitas kontroles punktu, savukārt Nodaļas amatpersonas nebija iespējams regulāri vadāt uz dienesta vietu, jo Nodaļas darbs bija organizēts vairākās maiņās, turklāt maiņu laiks arī varēja mainīties, un Pārvaldei nebija iespējams uz dienesta vietu vadāt visas amatpersonas finansējuma ierobežojuma dēļ.

Apgabaltiesa, izvērtējot lietas apstākļus, konstatē, ka attiecībā uz pieteicēju konkrētajā gadījumā Pārvalde nebija īstenojusi atšķirīgu attieksmi. Lietā ir noskaidrots, ka neviena Nodaļas amatpersona, kuras darbs bija organizēts maiņās pa 12 stundām, netika vadāta uz dienesta vietu; savukārt citu amatpersonu, kurām bija normāls darba laiks, vadāšana uz Meitenes muitas kontroles punktu ar iestādes autotransportu bija saistīta arī ar citu dienesta interešu nodrošināšanu. Pieteicēja, kura dienēja Nodaļā un citas amatpersonas, kuras Robežsardzē dienēja citās struktūrvienībās un strādāja normālo darba

laiku, neatradās vienādos apstākļos. Savukārt attiecībā uz visām Pārvaldes amatpersonām, kuras dienēja Pārvaldes muitas kontroles punktos Nodaļā un strādāja maiņas darbu maiņās pa 12 stundām, Pārvalde īstenoja vienādu attieksmi – neviena no šīm amatpersonām netika vadāta ar dienesta transportu uz dienesta vietu. Normatīvie akti arī neparedzēja robežsardzes amatpersonām tiesības uz dienesta transporta nodrošināšanu uz dienesta vietu. Ievērojot minēto, apgabaltiesa nekonstatē lietā Pārvaldes īstenotu atšķirīgu attieksmi pret pieteicēju, jo nevienai Pārvaldes amatpersonai, kas strādāja maiņu darbu, transports uz dienesta vietu netika nodrošināts, līdz ar to Pārvaldes attieksme pret pieteicēju bija tāda pati, kā pret citām robežsardzes amatpersonām, kas atradās tādos pašos apstākļos kā pieteicēja un strādāja maiņu darbu muitas kontroles punktos.

Turklāt lietā konstatējams, ka pieteicēja Lēmumu Nr.499, ar kuru viņai atteikta transporta kompensācijas izmaksa, nepārsūdzēja likumā noteiktajā termiņā.

Apgabaltiesa nepiešķir ticamību pieteicējas apgalvotajam, ka Pārvaldes Robežapsardzības dienesta priekšnieks /pers. E/ ir pierunājis pieteicēju minēto lēmumu nepārsūdzēt, pretī apsolot augstāku amatu pēc tam, kad tas kļūs vakants, jo, kā izriet no /pers. E/ 2013.gada 11.marta ziņojuma, viņš ir veicis pārrunas ar /pers. A/ tikai par viņas karjeras attīstību Nodaļā.

Pieteicējai kā juristei bija zināms, kā arī minētais izrietēja no Lēmuma Nr.499 (kurā norādīta precīza tā pārsūdzēšanas kārtība), ka viņai ir tiesības šo lēmumu pārsūdzēt tiesā. Tas, ka pieteicēja Lēmumu Nr.499 nepārsūdzēja, bija pašas pieteicējas izvēle un griba. Arī kādas augstākā ranga amatpersonas apsolījums ieņemt augstāku amatu nav tiesiskais šķērslis administratīvā akta pārsūdzēšanai. Tiesību normas neparedz tādu nosacījumu, ka privātpersonai valsts dienestā varētu piešķirt kādu labumu (augstāku amatu) ar nosacījumu, lai tā nerealizētu savas konstitucionālās tiesības uz vēršanos tiesā.

Pieteicēja norāda, ka Pārvalde novēloti atbildēja uz viņas 2006.gada 19.jūnija iesniegumu „Par brauciena maršrutu un kilometru skaitu", tādējādi pieļaujot prettiesisku faktisko rīcību; tāpat pieteicēja norāda, ka netika izskaidrots, kāpēc Robežsardze no teritoriālo pārvalžu priekšniekiem pieprasīja informāciju par robežsargu skaitu, kuriem 2005.gadā un 2006.gada 7 mēnešos piešķirti atsevišķi pabalsti, tai skaitā arī kompensācija ceļa izdevumu segšanai.

No lietas materiāliem izriet, ka Robežsardze minēto informāciju no savām struktūrvienībām pieprasīja nolūkā analizēt situāciju saistībā ar normatīvo aktu grozījumu gatavošanu; tāpat apgabaltiesas ieskatā, ievērojot to, ka Pārvalde bija kļūdaini tulkojusi tiesību normas saistībā ar robežsarga transporta izdevumu kompensāciju, kas izrietēja no Pārvaldes sarakstes ar pieteicēju, un kas Robežsardzei kļuva zināms, pieņemot Lēmumu Nr.499, esošās prakses apzināšana varēja būt veikta, lai pārliecinātos, ka Robežsardzes struktūrvienības nepareizi nepiemēro tiesību normas. Apgabaltiesa norāda, ka Robežsardzes iekšējā sarakste ar tās struktūrvienībām konkrētajā gadījumā neskar pieteicējas subjektīvās tiesības, jo saistībā ar pieteicējas tiesībām administratīvais process iestādē par pieteicējas transporta izdevumu kompensāciju noslēdzās ar administratīvo aktu – Lēmumu Nr.499, kuru pieteicēja nepārsūdzēja, un kas apgabaltiesas ieskatā ir tiesisks un pamatots.

Arī Pārvaldes procesuālās darbības administratīvā akta izdošanas procesā (Pārvaldes kavējums ar starpatbildi uz pieteicējas iesniegumu) nav atzīstamas par faktisko rīcību APL izpratnē, jo tām trūks galīgā noregulējuma rakstura, bet administratīvajā procesā būtu pārbaudāms tieši administratīvais akts. Vienlaikus apgabaltiesa konstatē, ka Pārvaldes kavēšanās ar starpatbildi pieteicējai, kurā norādīts, ka jautājuma izskatīšana ir nevis

Pārvaldes, bet gan Robežsardzes priekšnieka kompetencē, nav atzīstama par būtisku procesuālo pārkāpumu, jo tā nebija ilga (8 dienas) un tai nebija ietekmes uz procesa rezultātu pēc būtības – ka pieteicējai nebija tiesību uz transporta izmaksu atlīdzinājumu. No minētās kavēšanās ar atbildi nav konstatējama kāda individuāla negatīvas un atšķirīgas attieksmes īstenošana pret pieteicēju.

[20] Pieteicēja norāda, ka viņu ir aizvainojusi Pārvaldes priekšnieka /pers. F/ rīcība, kad viņš nav ieradies uz paša nozīmēto tikšanos ar pieteicēju.

Pieteicēja apgabaltiesas sēdē paskaidroja, ka par tikšanās laiku bija vienojusies ar /pers. F/, sastopot viņu iestādes gaitenī, mutiski.

Izvērtējot lietas materiālus, apgabaltiesa secina, ka no lietā esošā /pers. F/ 2013.gada 7.marta ziņojuma izriet, ka viņš vairs neatceras, kāpēc nav ieradies uz tikšanos ar pieteicēju, tomēr norāda, ka vienmēr savā prombūtnē bija noteicis citu atbildīgo amatpersonu. Tāpat /pers. F/ norāda, ka saskaņā ar pavēli ir ticis noteikts konkrēts laiks personālsastāva pieņemšanai personiskos jautājumos. /pers. A/ nav izmantojusi iespēju vēlreiz vērsties pie /pers. F/ (*lietas III sējuma 66.-68.lapa*).

Apgabaltiesas ieskatā, no vienas šādas epizodes, kad priekšnieks neierodas uz tikšanos ar padoto amatpersonu, kas turklāt bija norunāta mutiski, nevis amatpersonai ierodoties iestādes noteiktajā priekšnieka pieņemšanas laikā, nevar izdarīt secinājumu, ka priekšnieks tādā veidā demonstrē savu nepatiku un īsteno atšķirīgu attieksmi. Citādi būtu, ja šādi gadījumi atkārtotos, vai ja priekšnieks, atrodoties darbavietā, nebūtu pieteicēju pieņēmis.

Pieteicēja tiesas sēdē paskaidroja, ka tad, kad bija ieradusies uz norunāto tikšanos, Pārvaldes dežūrdaļā uzzinājusi, ka /pers. F/ neatrodas darbavietā Pārvaldē. Apgabaltiesas ieskatā ir iespējams, ka /pers. F/ kā Pārvaldes priekšnieks savā darbavietā Jelgavā neatradās citu dienesta vajadzību dēļ.

Ievērojot minēto, apgabaltiesa nekonstatē, ka iepriekš minētā viena atsevišķā epizode liecinātu par to, ka pret pieteicēju no Pārvaldes puses ir veikta emocionālā vardarbība.

[21] Pieteicēja norāda, ka Pārvaldes negatīvā attieksme pret viņu ir izpaudusies apstāklī, ka viņai netika piedāvāts vecākā inspektora amats, kurš pirms tam bija mutiski apsolīts. Vakanto amatu ir aizņēmusi cita amatpersona – /pers. D/, turklāt tas ir noticis laikā, kad pieteicēja bija atvaļinājumā.

Pieteicēja tiesas sēdē paskaidroja, ka vecākā inspektora vietu viņai apsolīja Robežapsardzības dienesta priekšnieks /pers. E/, sakot, ka viņa varētu ieņemt amatu, ko iepriekš ieņēma /pers. G/, norādot, ka šim amatam ir lielāka alga un tādā veidā viņa varēs daļēji kompensēt transporta izmaksas. Robežsardzē bija prakse, ka amatpersonas augstākā amatā varēja iecelt, nerīkojot atklātu konkursu, arī pieteicēja iepriekš tika iecelta augstākajā amatā ar vadības rīkojumu.

Robežsardzes pārstāve tiesas sēdē arī apstiprināja, ka Robežsardzē amatpersonu vakantajā amata vietā varēja iecelt, nerīkojot atklātu konkursu, izvērtējot konkrētās amatpersonas atbilstību vakantajam amatam. Konkrētajā gadījumā kā atbilstīgākā amatpersona bija atzīta /pers. D/, kura Robežsardzē dienēja ilgstoši, un dienesta gaitu veica teicami.

/pers. D/ liecināja, ka Robežsardzē viņa dienēja no 1992.gada un aptuveni 10 gadus nostrādāja Meitenes robežkontroles postenī. Kopš 2002.gada ieņēma inspektora amatu Nodaļā un, pēc priekšnieka /pers. H/ piedāvājuma regulāri pildīja vecākā inspektora

pienākumus, to aizvietojot. Bija operatīvā dežuranta, kam atbilstošs ir vecākā inspektora amats, pienākumu izpildītāja, savukārt pieteicēja /pers. A/ bija dežuranta palīgs, kam atbilstošs bija inspektora amats. 2006.gadā ieguva augstāko izglītību. Zināja, ka būs vakanta vecākā inspektora vieta, jo amatpersona gāja pensijā. Pārvaldes Personālvadības daļas priekšniece /pers. E/ ieteica uzrakstīt pieteikumu uz vakanto amata vietu. Tā kā jau iepriekš bija pildījusi šī amata pienākumus un dienēja ilgstoši, pieteicās uz šo amatu, kurā vēlāk arī bija iecelta. Uz pārrunām saistībā ar vakanto amatu nebija, iesniedza motivētu pieteikumu rakstveidā.

Lietas materiālos atrodas Pārvaldes priekšnieka 2006.gada 23.oktobra priekšlikums par virsniekvietnieces Pārvaldes Grenctāles robežapsardzības nodaļas inspektores /pers. D/iecelšanu augstākā amatā – Nodaļas vecākā inspektora amatā. Norādīts, ka /pers. D/ dien Robežsardzē kopš 1992.gada 5.oktobra, no 2002.gada līdz 2006.gada 9.augustam pildīja Nodaļas inspektora amata pienākumus, kā arī dienesta nepieciešamības gadījumos sekmīgi pildīja Nodaļas vecākā inspektora amata pienākumus; profesionālos pienākumus pilda priekšzīmīgi, par ko ir apbalvota, nav disciplināri sodīta; augstāko izglītību (kvalifikācija – jurists) /pers. D/ ieguva 2006.gadā jūnijā (*lietas II sējuma 37.lapa*). Robežsardzes priekšnieks /pers. I/ minēto priekšlikumu ar savu slēdzienu apstiprināja 2006.gada 30.oktobrī (*lietas II sējuma 37.lapas otrā puse*). Ar Robežsardzes priekšnieka /pers. I/ 2006.gada 1.novembra pavēli Nr.422p /pers. D/ ar 2006.gada 1.novembri pārcelta Nodaļas vecākā inspektora amatā (*lietas II sējuma 38.lapa*).

No /pers. D/ 2013.gada 6.marta ziņojuma izriet, ka uz vakanto Nodaļas vecākā inspektora amatu viņa pieteikusies pati 2006.gadā pēc augstskolas absolvēšanas. Amatu viņai neviens nav speciāli piedāvājis, kaut gan kādu laiku iepriekš tika mutiski solīts vecākā inspektora amats, kad tas atbrīvosies, bet nekādi konkrēti solījumi netika doti (*lietas III sējuma 62.lapa*).

No iepriekš minētā Pārvaldes priekšnieka priekšlikuma izriet, ka ieteikt amatpersonu iecelšanai augstākā vakantā amatā bija tiesīgs Pārvaldes priekšnieks; arī no /pers. F/ 2013.gada 7.marta ziņojuma izriet, ka Pārvaldes Robežapsardzības dienesta priekšniekam /pers. E/ nebija tiesību lemt par amatpersonu iecelšanu amatos (*lietas III sējuma 66.-68.lapa*).

Ievērojot iepriekš minēto, apgabaltiesa konstatē, ka /pers. A/ nebija vienīgā Pārvaldes amatpersona, kurai bija mutiski apsolīts vecākā inspektora amats, kad tāds būs vakants. Apgabaltiesas ieskatā šādi solījumi ir vispārīgi augstāku amatpersonu norādījumi par to, ka ir iespējama karjeras attīstība, lai ieinteresētu amatpersonas arī turpmāk dienēt Robežsardzē. Pieteicēja norāda, ka viņa paļāvās uz to, ka viņa /pers. E/ solīto amatu iegūs. Vērtējot, vai minētā pieteicējas paļāvība ir tiesiski aizsargājam, sākotnēji jākonstatē, vai bija kaut kas, uz ko persona varēja paļauties, un vai šī paļāvība ir tiesiski aizsargājama. Pieteicēja apgalvo, ka /pers. E/ bija viņai mutiski apsolījis vakanto vecākā inspektora amatu. Izņemot pieteicējas apgalvojumu, lietā nav pierādījumu par šo apsolījumu. /pers. E/ 2013.gada 11.marta ziņojumā norāda, ka veica pārrunas par pieteicējas karjeras attīstību Nodaļā skarā ar to, ka viņa ieguva augstāko izglītību, par iespēju kandidēt uz augstāku amatu (vecākā inspektora amatu), ja izveidosies vakants amats (*lietas III sējuma 63.lapa*). /pers. E/ nenorāda, ka būtu /pers. A/ apsolījis kādu konkrētu amatu.

Apgabaltiesas ieskatā apšaubāms ir /pers. E/ kāda konkrētā amata solījums pieteicējai, ņemot vērā ka Pārvaldē bija arī citas amatpersonas tādā pašā amatā kā pieteicēja, kuras arī ieguva augstāko izglītību tajā paša laikā (piemēram, /pers. D/) un kurām, iespējams, bija priekšrocības ieņemt vakanto augstāko amatu.

Tomēr, pieņemot, ka šāds /pers. E/ solījums pieteicējai bija, secināms, ka pieteicēja paļāvās uz to, ka viņu iecels augstākā amatā. Apgabaltiesa, ņemot vērā tiesisko regulējumu un faktiskos lietas apstākļus, secina, ka šāda pieteicējas paļaušanās uz to, ka viņa ieņems augstāku amatu pēc /pers. E/ solījuma, nepelna tiesisku aizsardzību.

Strīdus periodā atbilstošo Robežsardzes likuma regulējumam pieteicēju, kas bija Robežsardzes instruktore, amatā varēja iecelt Robežsardzes pārvaldes un tai pielīdzinātās struktūrvienības priekšnieks, savukārt pārvietot robežsargu no vienas dienesta vietas uz citu dienesta interesēs varēja ar Robežsardzes priekšnieka pavēli, bet instruktoru Robežsardzes pārvaldes ietvaros varēja pārvietot ar attiecīgās pārvaldes priekšnieka pavēli (Robežsardzes likuma 20.panta otrā daļa, 34.pants un 36.panta pirmā un otrā daļa).

Konkrētajā gadījumā pieteicējai amatu apsolīja /pers. E/, kas bija amatpersona, kura neizlēma jautājumus par amatpersonu iecelšanu amatā. Līdz ar to /pers. E/ mutiskais amata apsolījums, pat ja tāds ir bijis, nav atzīstams par tādu apstākli, kas varēja izveidot pieteicējai tiesiski aizsargājamu paļāvību, jo jautājums par Robežsardzes amatpersonas iecelšanu amatā nav bijis /pers. E/ kompetencē. Apgabaltiesas ieskatā pieteicējai, kura vairākus gadus dienēja Robežsardzē, un kura savā karjerā Robežsardzē ieņēma vairākus amatus (sākotnēji bija pieņemta dienestā Robežsardzē; paskaidroja, ka bija ar vadības rīkojumu iecelta augstākā amatā; ar Pārvaldes priekšnieka pavēli 2006.gada 10.augustā bija pārcelta Dobeles robežapsardzības nodaļas inspektora amatā) bija jāzina amatpersonu iecelšanas amatā kārtība un tam kompetentā amatpersona. Turklāt vērā ir ņemams, ka pieteicēja minēto strīdus darbību laikā bija amatpersona ar augstāko juridisko izglītību, līdz ar to viņai bija jāpārzina Robežsardzes darbības normatīvais regulējums.

Ievērojot iepriekš minēto tiesisko regulējumu, secināms, ka zemākā amatpersona, kas bija tiesīga lemt par robežsarga iecelšanu amatā vai par tā pārvietošanu, ir Robežsardzes pārvaldes priekšnieks. Tā kā minētais bija skaidri noteikts tiesību normās, pieteicējas paļāvība, ka cita amatpersona, kas ir zemākā amatā, nekā Robežsardzes pārvaldes priekšnieks, apsolīs viņai amatu, ņemot vērā, ka robežsarga iecelšana amatā nav šīs amatpersonas kompetencē saskaņā ar spēkā esošo tiesisko regulējumu, šāda kļūdaina personas paļāvība nepelna tiesisku aizsardzību.

Robežsardzes likuma 32.panta pirmā daļa noteic, ka robežsargu var iecelt štata amatu sarakstos paredzētos neaizņemtos amatos. Tādējādi atbilstoši tiesību normām robežsargu var iecelt vakantajā amatā, nerīkojot par to atklātu konkursu. Tomēr arī robežsargu iecelšanas amatā jomā amatpersonām un iestādēm jāievēro publisko tiesību principi; ieceļot amatpersonu vakantajā amatā, ir svarīgi, lai iestāde nerīkotos patvaļīgi, bet ievērotu vienlīdzības principu un patvaļas aizlieguma principu.

Pieteicēja norāda, ka viņas ieskatā nebija taisnīgi, ka vakantajā Nodaļas vecākā inspektora amatā tika iecelta cita amatpersona – /pers. D/, nevis viņa.

Apgabaltiesa no lietā esošajiem materiāliem konstatē, ka laikā, kad bija vakants Nodaļas vecākā inspektora amats (2006.gada septembris - oktobris), gan pieteicēja, gan /pers. D/ dienesta gaitas Robežsardze vadīja priekšzīmīgi, abas profesionāli pildīja savus dienesta pienākumus, bija vairākkārt apbalvotas par dienestu ar Pārvaldes priekšnieka pavēlēm (/pers. D/ turklāt bija saņēmusi arī Robežsardzes priekšnieka pateicību par dienesta gaitu) un nebija disciplināri sodītas. Abas amatpersonas 2006.gada vasarā ieguva augstāko juridisko izglītību. Apgabaltiesa konstatē, ka /pers. D/ Robežsardzē dien no 1992.gada, un kopš 2002.gada dien Nodaļā inspektora amatā, kā arī regulāri dienesta nepieciešamības gadījumos ir pildījusi Nodaļas vecākā inspektora amata pienākumus (*lietas II sējuma 37.lapa, un /pers. D/ liecība apgabaltiesas sēdē*). Savukārt /pers. A/,

noslēdzot līgumu ar Robežsardzi par mācībām un dienestu Robežsardzē, dienestā bija uzņemta kā kadets 2000.gada 7.decembrī (uz apmācības laiku Robežsardzes koledžā, *lietas I sējuma 27.lapa*) un no 2001.gada 10.septembra uzsāka dienestu Robežsardzē; par Nodaļas inspektori pieteicēja tika iecelta tikai 2005.gada 16.aprīlī. Līdz ar to konstatējams, ka /pers. D/ gan vispār Robežsardzē, gan tieši Nodaļā dienēja ievērojami ilgāk par pieteicēju (Robežsardzē /pers. D/ dienēja par 8 gadiem ilgāk, savukārt Nodaļā /pers. D/ dienēja 4 gadus, pieteicēja – vienu gadu). Tādējādi konstatējams, ka /pers. D/ profesionālā pieredze bija ievērojami lielāka, nekā pieteicējai; turklāt /pers. D/ vairākus gadus veica arī Nodaļas vecākā inspektora amata pienākumus, aizvietojot amatpersonas šajā amatā. Tādējādi konstatējams, ka /pers. D/ bija liela pieredze tieši tādu amata pienākumu izpildē, kas bija jāpilda vakantajā augstākajā amatā; turklāt vadība atzīmēja, ka /pers. D/, aizvietošanas kārtībā pildot Nodaļas vecākā inspektora amata pienākumus, pildīja tos sekmīgi, parādot sevi kā zinošu, profesionāli labi sagatavotu inspektoru (*lietas II sējuma 37.lapa*). Lieciniece arī veica pieteicējas apmācību darbam Nodaļā, ko neapstrīd arī pieteicēja. Pieteicējas dienesta pakāpe bija Robežsardzes virsseržante, savukārt /pers. D/ bija Robežsardzes virsniekvietniece; līdz ar to konstatējams, ka /pers. D/ bija augstāka robežsarga dienesta pakāpe, nekā pieteicējai (par vienu pakāpi, atbilstoši Robežsardzes likuma 20.panta ceturtās daļas 2.punktam).

Arī pieteicēja norāda, ko neapstrīd arī atbildētāja, ka viņa dažreiz aizvietoja Nodaļas vecāko inspektoru, pildot tā amata pienākumus, taču, ņemot vērā visus lietas apstākļus par /pers. D/ un pieteicējas dienesta ilgumu un gaitu Nodaļā (pieteicēja Nodaļā strādāja tikai no 2005.gada 16.aprīļa), pieteicējai acīmredzot ir daudz mazāka pieredze šā amata pienākuma izpildē, nekā /pers. D/.

Ievērojot norādītos apstākļus, apgabaltiesa konstatē, ka /pers. D/ bija objektīvi vairāk atbilstoša vakantajam Nodaļas vecākā inspektora amatam, viņai bija atbilstošāka kvalifikācija, un /pers. D/ dienesta gaita, profesionālā pieredze, izglītība, attieksme pret dienestu, personiskās īpašības tika vērtētas, iesakot viņu iecelšanai vakantajā Nodaļas amatā, kas izriet no priekšlikuma par viņas iecelšanu amatā. Ievērojot minēto, apgabaltiesa nekonstatē /pers. D/ iecelšanā vakantajā amatā kādus tiesību normu vai publisko tiesību principu pārkāpumus, nekonstatē iestādes patvaļu šajā jautājumā, jo konkrētās amatpersonas atbilstība amatam tika vērtēta, un amatpersona /pers. D/ objektīvi bija vakantajam amatam atbilstošākā kandidatūra.

Ievērojot minēto, apgabaltiesa par nepamatotu atzīst pieteicējas norādi, ka netaisnība pret viņu izpaudās /pers. D/ iecelšanā vakantajā amatā. Apgabaltiesas ieskatā konkrētajos lietas apstākļos /pers. D/ acīmredzami bija atbilstošāka kandidatūra augstākajam vakantajam amatam, salīdzinot ar pieteicēju. Pieteicējas neapmierinātība konkrētajā gadījuma ir saistīta ar pieteicējas subjektīvo apstākļu uztveri, nevis balstīta uz kādiem objektīviem apstākļiem, kas liecinātu par atšķirīgu attieksmi pret viņu. Apgabaltiesa, izvērtējot pierādījumus lietā, nekonstatē Robežsardzes vai Pārvaldes atšķirīgu attieksmi pret pieteicēju, risinot jautājumu par amatpersonas iecelšanu vakantajā Nodaļas vecākā inspektora amatā.

[22] Pieteicēja norāda, ka iestādes negatīvā rīcība ir izpaudusies tādējādi, ka viņai nebija piešķirts apmaksāts mācību atvaļinājums sesijas nokārtošanai Baltijas Starptautiskajā Akadēmijā (turpmāk – BSA). Tajā pašā laikā vienam no kolēģiem, pers. J/, kurš mācījās Latvijas Lauksaimniecības universitātes Lauksaimniecības fakultātē, tāds ir ticis piešķirts.

Robežsardzes pārstāve tiesas sēdē paskaidroja, ka Robežsardzes vispārīgā prakse bija, ka apmaksātus mācību atvaļinājumus piešķīra tikai amatpersonām, kuras apguva izglītību, kas bija nepieciešamā amata pienākumu pildīšanai, un kuras bija noslēgušas ar Robežsardzi līgumus par to, ka vairākus gadus pēc izglītības iegūšanas dienēs Robežsardzē. Kāpēc apmaksāts mācību atvaļinājums bija piešķirts /pers. J/, paskaidrot nevar, iespējams, tā bija kļūda, jo konkrētajā gadījumā rīkojumu par atvaļinājuma piešķiršanu parakstīja Pārvaldes priekšnieka v.i., kas, iespējams, nepārzināja iestādes praksi, ka apmaksāti mācību atvaļinājumi sesiju kārtošanai parastajā kārtībā netika piešķirti.

Lieciniece /pers. D/ tiesas sēdē liecināja, ka gan viņa, gan citi kolēģi studēja, dienējot Pārvaldē, bet apmaksātus mācību atvaļinājumus sesijas kārtošanai neprasīja tāpēc, ka bija zināma iestādes prakse, ka apmaksātus mācību atvaļinājumus tādam mērķim nepiešķir, jo kolēģi, kas sākotnēji lūdza šādu apmaksātu atvaļinājumu, vienmēr saņēma atteikumu. Parasti uz sesiju ņēma ikgadējā atvaļinājuma daļu. Apmaksātu mācību atvaļinājumu piešķīra valsts eksāmenu kārtošanai vai diplomdarba aizstāvēšanai.

Apgabaltiesa no lietas materiāliem konstatē, ka pieteicējai saistībā ar viņas 2006.gada 21.decembra ziņojumu par mācību atvaļinājuma piešķiršanu atteikts piešķirt apmaksātu mācību atvaļinājumu no 2007.gada 6.janvāra līdz 2007.gada 27.janvārim sesijas kārtošanai studijām maģistrantūrā, jo saskaņā ar amata aprakstu dienesta pienākumu izpildei nepieciešamā izglītība ir robežsarga profesionālā izglītība, kas pieteicējai jau ir. Atteikums pamatots ar Iekšlietu ministrijas sistēmas iestāžu un Ieslodzījuma vietu pārvaldes amatpersonu ar speciālajām dienesta pakāpēm dienesta gaitas likuma (turpmāk – Dienesta gaitas likums) 35.pantu, norādot, ka studijas BSA maģistrantūrā nav obligātas, lai pildītu inspektora amatu (*lietas I sējuma 62., 63.lapa*).

Dienesta gaitas likuma 35.pants noteica, ka amatpersonai, kura, nepārtraucot dienesta pienākumu pildīšanu, sekmīgi mācās valsts akreditētā augstākās izglītības iestādē, lai iegūtu dienesta (amata) pienākumu izpildei nepieciešamās zināšanas, valsts eksāmenu kārtošanai vai diplomdarba izstrādāšanai piešķir mācību atvaļinājumu līdz 20 darba dienām gadā, saglabājot tai mēneša amatalgu, piemaksu par speciālo dienesta pakāpi, piemaksu par izdienu un uzturdevas kompensāciju. Ja amatpersonai ir nepieciešams un dienesta apstākļi to ļauj, apmaksātu mācību atvaļinājumu līdz 20 darba dienām var piešķirt semestru pārbaudījumu kārtošanai.

No minētās normas izriet, ka Pārvaldei nebija obligāts pienākums piešķirt pieteicējai apmaksātu mācību atvaļinājumu, jo pieteicējas dienesta pienākumu izpildei nebija nepieciešama maģistrantūras izglītībā. Saistībā ar apmaksāta mācību atvaļinājuma piešķiršanu kārtējās sesijas kārtošanai izvēles kārtībā, ievērojot Robežsardzes pārstāves paskaidrojumus un /pers. D/ liecību, konstatējams, ka Robežsardze vispār un Pārvalde vispārīgi šādus apmaksātus mācību atvaļinājumus amatpersonām nepiešķīra, jo, acīmredzot, budžeta iestāde – Robežsardze – savu finansiālo iespēju robežās nevarēja atļauties ievērojamam skaitam Robežsardzes amatpersonu apmaksāt apmācības, kas nebija nepieciešamas to dienesta pienākumu izpildei.

No lietā esošās BSA 2006.gada 13.decembra izziņas Nr.MO1-572 izriet, ka pieteicēja ir mācījusies BSA profesionālās maģistra studijas programmas „Civiltiesības" dienas nodaļas 1.kursā (*lietas I sējuma 63.lapa*).

Izvērtējot Pārvaldes Personāla vadības nodaļas priekšnieces /pers. E/ pamatojumu, kas rezolūcijas veidā ir atspoguļots uz pieteicējas 2006.gada 21.decembra ziņojuma „Par mācību atvaļinājuma piešķiršanu", apgabaltiesa konstatē, ka minētā amatpersona ir

izvērtējusi, vai saskaņā ar Dienesta gaitas likuma 35.pantu pieteicējai, lai viņa spētu sekmīgi pildīt inspektora amatu, ir obligāti nepieciešamas studijas BSA, kā arī ir atzinusi, ka šādas zināšanas inspektoram obligāti nav nepieciešamas (*lietas I sējuma 62.lapa*).

Pamatojoties uz /pers. A/ 2007.gada 2.janvāra iesniegumu, no 2007.gada 8.janvāra līdz 22.janvārim viņai ar Pārvaldes priekšnieka pavēli piešķirta kārtējā atvaļinājuma daļa (*lietas I sējuma 64.lapa*).

Izvērtējot iepriekš minēto, apgabaltiesa atzīst, ka iestādes atteikums ir pamatots un izsvērts, līdz ar to no iestādes puses, atsakot pieteicējai apmaksātu mācību atvaļinājumu, nav konstatējama prettiesiska rīcība

Apgabaltiesa no lietas materiāliem konstatē, ka Robežsardzes virsseržantam /pers. J/ (Elejas robežapsardzības nodaļas inspektors) apmaksātais mācību atvaļinājums mācību sesijas kārtošanai LLU Lauksaimniecības fakultātē piešķirts ar Pārvaldes priekšnieka p.i. /pers. K/ 2006.gada 25.jūlija pavēles 6.punktu (*lietas I sējuma 65.-67.lapa*). Tāpat apgabaltiesa konstatē, ka daudzām amatpersonām bija piešķirts kārtējais atvaļinājums tajā laikā, kad atvaļinājumi bija piešķirti /pers. A/ un /pers. J/sakarā ar mācību sesijām (*lietas I sējuma 64. un 65.-67.lapa*). Apgabaltiesa no procesa dalībnieku paskaidrojumiem, liecinieces liecībām un lietā esošajiem rīkojumiem par atvaļinājumu piešķiršanu Pārvaldes amatpersonām konstatē, ka vispārējā kārtībā Robežsardzes amatpersonām nepiešķīra apmaksātus mācību atvaļinājumus kārtējo sesiju kārtošanai, ja iegūstamā izglītība nebija nepieciešama dienesta pienākumu izpildei. Arī pieteicēja norāda tikai uz vienu gadījumu – /pers. J/, kuram mācību atvaļinājums mācību sesijai tika piešķirts 2006.gada augustā. Ievērojot minēto, konstatējams, ka izņēmuma gadījums bija tieši /pers. J/ gadījums (kas, iespējams, izskaidrojams ar kļūdu, Pārvaldes priekšnieka p.i. parakstot pavēli), savukārt vispārējā kārtība bija, ka kārtējām mācību sesijām apmaksātus mācību atvaļinājumus Robežsardzes amatpersonām nepiešķīra. Ievērojot minēto, nav konstatējama iestādes individuāla un atšķirīga attieksme pret pieteicēju.

[23] Pieteicēja norādīja, ka iestādes rīcība, nosūtot viņu uz attālo dienesta vietu, ir viņu pazemojusi.

No lietas materiāliem konstatējams, ka ar Pārvaldes priekšnieka 2006.gada 6.jūlija vēstuli pieteicēja informēta, ka viņas amata vieta Nodaļā sakarā ar izmaiņām Pārvaldes štatu amatu sarakstā tiks izslēgta, pamatojoties uz Robežsardzes likuma 39.panta pirmās daļas 5.punktu (norma noteica, ka robežsargus no dienesta Robežsardzē atvaļina sakarā ar dienējošo skaita samazināšanu). Pieteicēja 2006.gada 7.jūlijā ir piekritusi Pārvaldes Dobeles robežapsardzības nodaļas inspektora amatam (*lietas I sējuma 44.lapa*).

Ar 2006.gada 9.augusta pavēli Nr.41p pieteicēja atbrīvota no Nodaļas inspektores amata un ar 2006.gada 10.augustu iecelta Dobeles robežapsardzības nodaļas inspektora amatā (pavēles 5.punkts); vienlaikus ar minēto pavēli ar 9.augustu no ieņemamā amata tika atbrīvotas vēl četras Nodaļas amatpersonas – inspektori, kas pārcelti citos līdzvērtīgos amatos: /pers. L/ un /pers. D/ – Grenctāles robežapsardzības nodaļas inspektora amatā, /pers. M/ un /pers. N/ – Elejas robežapsardzības nodaļas inspektora amatā; visām rīkojumā minētajām amatpersonām noteikta vienāda mēneša amatalga un piemaksa par dienestu (*lietas I sējuma 53.-54.lapa*).

Savukārt ar 2006.gada 10.augusta pavēli Nr.120 p/k pieteicēja no 11.augusta līdz turpmākam rīkojumam ir norīkota Robežapsardzības dienesta priekšnieka rīcībā, tāpat kā /pers. N/, /pers. L/ un /pers. D/ (*lietas I sējuma 55.-56.lapa*).

Iepazīstoties ar abu iepriekš minēto pavēļu saturu, konstatējams, ka, līdzīgi kā pieteicēja, no amatiem Pārvaldē tiek atbrīvoti arī citi Nodaļas inspektori, jo šādas amata

štata vietas Pārvaldē tika likvidētas. Piemēram, /pers. D/ 2006.gada 9.augustā tika iecelta Grenctāles robežsardzes nodaļas inspektora amatā.

Tādējādi konstatējams, ka Pārvaldē bija veikta noteikto amatu vietu likvidēšana, un atbilstoši Robežsardzes likuma 36.panta trešajai daļai šādā gadījumā robežsargi bija ieceļami brīvajos amatos.

Robežsardzes pārstāve paskaidroja, ka, likvidējot amata vietas, amatpersonas pārcēla brīvajos amatos, ņemot vērā dzīvesvietas, ja nebija iespējams tuvāk dzīvesvietai - jebkurā brīvajā vietā, kurai amatpersona piekrita – piemēram, Grenctalē (Bauskas rajonā), kaut visi dzīvoja pārsvarā Jelgavā. Pieteicēja no šīm amatpersonām vienīgā dzīvoja Dobeles rajonā, tāpēc viņai piedāvāja dienestu Dobelē, kam viņa arī piekrita.

/pers. D/ tiesas sēdē liecināja, ka dzīvo Jelgavā, bet piekrita dienestam Grenctālē, jo nebija citu variantu.

Apgabaltiesa no lietas materiāliem konstatē, ka Pārvalde rīkojās atbilstoši tiesību normām, piedāvājot amatpersonām brīvās amata vietas, kas bija Pārvaldes struktūrvienībās, pēc iespējas ņemot vērā amatpersonu intereses un dzīvesvietas atrašanos. Pieteicēja nepamatoti norāda, ka no Nodaļas inspektoriem tikai viņa tika pārcelta citur, bet visi pārējie palika Elejā, jo no lietas materiāliem izriet, ka Elejā palika divas amatpersonas, bet divas pārceltas uz Gtrenctāli, Bauskas rajonā, kas no Jelgavas ir vismaz 75,6 km attālumā (braucot caur Iecavu) vai 78,2 km attālumā (braucot caur Eleju).

Apgabaltiesa, izvērtējot lietas apstākļus kopumā, konstatē, ka Pārvalde optimāli izvērtēja amatpersonu pārcelšanu citās strukturvienībās brīvajos amatos, pēc iespējas ņemot vērā visu pārceļamo amatpersonu intereses. Pieteicējai, ņemot vērā arī citu Jelgavā dzīvojošu amatpersonu intereses, tika piedāvāta optimāla dienesta vieta Dobeles rajonā (Vītiņos), ņemot vērā viņas dzīvesvietu Dobeles rajonā. Netaisnīgāk būtu, ja Jelgavā dzīvojošās amatpersonas pārceltu uz dienestu Vītiņos (attālums 65,2 km), bet pieteicēju, kura dzīvo 45 km attālumā no Vītiņiem, pārceltu uz Eleju.

Ievērojot minēto, apgabaltiesa nekonstatē, ka no iestādes puses pret pieteicēju ir tikusi veikta atšķirīga un aizvainojoša rīcība.

[24] Pieteicēja norāda, ka viņu ir aizvainojusi iestādes rīcība, kad pieteicēju, kurai ir augstākā izglītība, ir norīkojuši par dežuranta palīgu inspektoram /pers. N/, kurš agrāk ir bijis pieteicējai palīgs un kuram uz to brīdi augstākās izglītības nebija.

Izvērtējot lietā esošos materiālus, apgabaltiesa konstatē, ka gan pieteicēja, gan /pers. N/ Pārvaldē ieņēma vienādus amatus, proti, bija Robežsardzes inspektori, kuriem pienākumu pildīšanai nebija nepieciešama augstākā izglītība (piemēram, pieteicējas Dobeles robežapsardzības nodaļas inspektora amata apraksts noteica, ka darbības sfērai atbilst vidējā izglītība, robežsarga profesionālā izglītība, *lietas I sējuma 222.lapa*), līdz ar to apgabaltiesa nesaskata pamatu pieteicējas apgalvojumam, ka šāda viņas norīkošana par dežuranta /pers. N/ palīgu ir pazemojoša tikai tā iemesla dēļ, ka /pers. N/ nav augstākās izglītības.

Turklāt, kā ir konstatējams no lietas materiāliem (*lietas II sējuma 135.lapa*), 2006.gada 26.jūlija norīkojumā virsseržants /pers. N/ ir bijis norīkots par operatīvo dežurantu, kuram par palīgu ir tikusi norīkota /pers. D/, kurai tolaik jau bija augstākā izglītība, taču viņa tāpat kā /pers. N/ un pieteicēja bija inspektora amatā. Arī pati pieteicēja lietā noradīja, ka arī viņa iepriekš ir pildījusi Nodaļas dežuranta pienākumus laikā, kad viņai vēl nebija augstākās izglītības (*lietas I sējuma 92.lapas pirmā rindkopa*).

Ievērojot minēto, apgabaltiesa nekonstatē, ka no iestādes puses, norīkojot pieteicēju par palīgu personai, kurai nav augstākās izglītības, pret pieteicēju būtu bijusi negatīva un

atšķirīga attieksme.

[25] Pieteicēja norāda, ka viņu ir pazemojusi iestādes rīcība, nepiešķirot viņai krūšu nozīmi, lai gan viņai ir zināms, ka viņas tiešais priekšnieks /pers. C/ ir iekļāvis viņu apbalvojamo amatpersonu sarakstā. Pēc pieteicējas lūguma viņai nav tikusi izsniegta /pers. C/ ziņojuma kopija „Par apbalvošanu un „Krūšu zīmes" piešķiršanu", nenoformējot šo atteikumu rakstveidā.

Saskaņā ar Dienesta gaitas likuma (spēkā no 2006.gada 1.oktobra) 24.panta pirmo daļu par priekšzīmīgu dienesta uzdevumu izpildi vai labiem dienesta pienākumu izpildes rezultātiem amatpersonai var piešķirt šādus apbalvojumus: 1) pateicību; 2) naudas balvu vai citu vērtīgu balvu; 3) papildatvaļinājumu līdz 10 kalendāra dienām; 4) Iekšlietu ministrijas vai Iestādes goda rakstu, atzinības rakstu vai krūšu zīmi (nozīmi); 5) kārtējo speciālo dienesta pakāpi – pirms termiņa; 6) personīgo šaujamieroci vai auksto ieroci.

No minētās tiesību normas secināms, ka krūšu nozīme ir viens no apbalvojuma veidiem, kas tiek piešķirts par priekšzīmīgu dienesta uzdevumu izpildi vai labiem dienesta pienākumu izpildes rezultātiem.

Robežsardzes pārstāve paskaidro, ka krūšu nozīme netiek piešķirta automātiski, tikai par nodienētiem 5 gadiem, bet gan, izvērtējot izvirzīto amatpersonu darba rezultātus, izlases kārtībā; katra nodaļa izvirza savus kandidātus, un komisija tos visus vērtē. Dokumenti par konkrēto komisijas izvērtējumu nav saglabājušies. /pers. A/ bija piešķirts cits apbalvojuma veids – vērtīga balva.

/pers. D/ liecināja, ka dien kopš 1992.gada un kādreiz, dienesta gaitas sākumā krūšu nozīmi piešķīra par 5 dienesta gadiem visiem, ja nebija kādi pārkāpumi, gandrīz automātiski. Vēlāk kārtība bija mainīta, jo krūšu nozīme tika piešķirta tikai dažām amatpersonām, kurām bija atbilstoša izdiena, tās izvērtējot. Pašai nebija krūšu nozīmes sakarā ar 10 gadu dienestu, kaut nebija pārkāpumu un par dienestu vienmēr tikusi atzinīgi novērtēta un guva arī vairākus apbalvojumus; vēlāk krūšu nozīmes nepiešķīra automātiski.

Kā izriet no lietā esošās Valsts robežsardzes Rīgas pārvaldes 2010.gada 5.maija sniegtās informācijas (*lietas II sējuma 39.lapa*), Pārvaldes Nodaļas priekšnieka /pers. C/ 2006.gada 5.decembra ziņojums „Par apbalvošanu un „Krūšu zīmes" piešķiršanu" nevienā arhīvā nav atrodams.

No Pārvaldes priekšnieka /pers. F/ 2013.gada 7.marta ziņojuma izriet, ka krūšu nozīmes piešķiršanu vērtēja komisija, ne visiem šāda nozīme tika piešķirta. Atteikumam piešķirt nozīmi ir jābūt fiksētam dokumentos, ja tādi ir. /pers. F/ norāda, ka viņa rīcība katrā ziņā nebija saistīta ar to, lai tieši /pers. A/ nepiešķirtu šo apbalvojumu.

Kā redzams no Pārvaldes priekšnieka /pers. F/ 2006.gada 7.decembra pavēles Nr.230, sakarā ar Valsts robežsardzes Jelgavas pārvaldes dibināšanas 15.gadadienu ar Pārvaldes krūšu nozīmi ir tikušas apbalvotas 20 Pārvaldes amatpersonas, tajā skaitā trīs Dobeles robežapsardzības nodaļas amatpersonas; pieteicējai krūšu nozīme nav piešķirta (*lietas I sējuma 59.-60.lapa*).

Apgabaltiesa no lietā esošajiem materiāliem konstatē, ka atšķirības zīme, kas tiek piešķirta saistībā ar nodienēto laiku Robežsardzē, bija Robežsargu brigādes krūšu nozīme. Saskaņā ar Latvijas Republikas Robežsargu brigādes krūšu nozīmes nolikuma (apstiprināts ar 1995.gada 1.decembra pavēli Nr.277) 1.punktu Latvijas Republikas Robežsargu brigādes krūšu nozīmes ir Robežsargu brigādes atšķirības zīme, kuru piešķir pēc zināma dienesta laika robežapsardzībā; krūšu nozīmi piešķir robežsargiem, kuri robežapsardzībā nodienējuši ne mazāk par trim gadiem (*lietas III sējuma 104.-105.lapa*).

Kā izriet no nolikuma „Par Valsts robežsardzes Jelgavas pārvaldes krūšu nozīmi"

(apstiprināts ar 1998.gada 4.maija pavēli Nr.177, *lietas II sējuma 25.-26.lapa*) minētā nozīme ir Pārvaldes robežsargu atšķirības un nopelnu zīme, kuru robežsargam piešķir par nevainojamu dienestu robežapsardzībā. Nozīmi var piešķirt robežsargam, kurš robežapsardzībā nodienējis ne mazāk par trīs gadiem (Nolikuma 1. un 2.punkts).

Ievērojot Pārvaldes krūšu nozīmes piešķiršanas reglamentējumu, apgabaltiesa secina, ka minētā atšķirības zīme tiek piešķirta kā nopelnu zīme par nevainojamu dienestu, un tās piešķiršana nav automātiski saistīta ar tādu nosacījumu, kā tikai dienesta laiks (piemēram, ik pēc pieciem dienesta gadiem) Robežsardzē.

Apgabaltiesa no lietā esošajiem materiāliem konstatē, ka arī pārējās Robežsardzes atzinības zīmes – piemēram, nopelnu zīme „Par atzinību dienestā", pirmās šķiras Robežsargu Atzinības krusts, nopelnu zīme „Par Latvijas valsts robežas izbūvi", – ir apbalvojumi, kas tiek piešķirti par izcilu personīgu ieguldījumu vai par īpašiem nopelniem robežapsardzības dienestā (*lietas III sējuma 126.-127., 135.-137.lapa*) . Arī jubilejas zīmes – piemēram, jubilejas krūšu zīme „Valsts robežsardzei 80 gadu" saskaņā ar tās nolikumu tiek piešķirta kā apbalvojums robežsargiem, ievērojot arī noteiktos nosacījumus (dienesta laiku, nevainojamu dienestu, ieņemamo amatu (virsniekiem)) (*lietas III sējuma 109.-113.lapa*); jubilejas krūšu zīme „Latvijas Valsts robežsardzei 85 gadi" – tiek piešķirta par nozīmīgu ieguldījumu Latvijas valsts robežas apsardzībā un pie noteiktajiem nosacījumiem (piemēram, dienesta ilgums robežsardzē ne mazāk kā 10 gadi) (*sk. lietas III sējuma 114.-117.lapa*).

Ievērojot minētos apstākļus, apgabaltiesa konstatē, ka krūšu nozīme ir apbalvojums, un par tā piešķiršanu un subjekta atbilstību apbalvojuma saņemšanai lemj kompetentās amatpersonas vai institūcijas (komisija), atbilstoši šo apbalvojumu nolikumiem.

Apgabaltiesai nav pamata neticēt pieteicējas apgalvojumam, ka viņa ir bijusi izvirzīta krūšu nozīmes saņemšanai, taču, ņemot vērā Pārvaldes krūšu nozīmes nolikumu, kas paredz, ka šī nozīmē ir nopelnu nozīme par nevainojamu dienestu, ka arī amatpersonu paskaidrojumus, ka ne visām uz apbalvošanu izvirzītajām amatpersonām krūšu nozīme tikusi piešķirta, apgabaltiesa nekonstatē pieteicējas subjektīvās tiesības prasīt, lai tieši viņa tiktu apbalvota ar noteikta veida apbalvojumu, ņemot vērā, ka tas netiek piešķirts automātiski, bet piešķirts amatpersonas izlases kārtībā. Iestādes vadītāju kompetencē ir izvērtēt, vai kāda amatpersona un tieši kāda amatpersona ir apbalvojama ar noteikta veida apbalvojumu, un amatpersonām nav subjektīvo tiesību pieprasīt apbalvojuma piešķiršanu, jo šādas tiesības amatpersonām neizriet no objektīvām tiesībām. Turklāt apgabaltiesa konstatē, ka pieteicēja 2006.gada 16.augustā ir bijusi apbalvota ar vērtīgu balvu par labiem darba rezultātiem 2006.gada jūlijā (*lietas III sējuma 93.lapa*).

Ņemot vērā minēto apstākli, apgabaltiesa konstatē, ka iestādes rīcība, nepiešķirot pieteicējai krūšu nozīmi, nav bijusi pieteicējas godu un cieņu aizskaroša. Nav konstatējama individuāla atšķirīga attieksme pret pieteicēju.

[26] Apgabaltiesa no lietas materiāliem konstatē, ka ar 2007.gada 4.janvāra Pārvaldes priekšnieka pavēli Nr.2p/k noteikts Dobeles robežapsardzības nodaļas inspektorei virsseržantei /pers. A/ ar 5.janvāri stāties pie savu tiešo amatu pienākumu pildīšanas (*lietas I sējuma 64.lapa*).

Ar 2007.gada 24.janvāra Pārvaldes priekšnieka pavēli Nr.9p/k (4.punkts) sakarā ar dienesta nepieciešamību noteikts Dobeles robežapsardzības nodaļas inspektorei virsseržanti /pers. A/ no 24.janvāra līdz turpmākajam rīkojumam norīkot Nodaļas priekšnieka rīcībā; pamatojums –Nodaļas priekšnieka /pers. C/ 2007.gada 19.janvāra ziņojums (*lietas I sējuma 68.lapa*). Apgabaltiesa konstatē, ka ar minēto pavēli nekādas

piemaksas pieteicējai nav noteiktas. Laikā no 2007.gada 8.janvāra līdz 22.janvārim pieticēja atradās atvaļinājumā.

/pers. C/ 2007.gada 19.janvāra ziņojumā Pārvaldes priekšniekam norādīts, ka sakarā ar dienesta nepieciešamību, lūdz no 2007.gada 24.janvāra uzdot pildīt Nodaļas vecākā inspektora amata pienākumus /pers. A/. Uz minētā ziņojuma ir Pārvaldes Personāla vadības nodaļas /pers. E/ rezolūcija, ka Nodaļa vecākā inspektora pienākumus var uzdot kā papildpienākumus, neatbrīvojot no tiešo pienākumu izpildes; summētais darba laiks ir abās struktūrvienībās; ir /pers. F/ rezolūcija - „atļauju, darbam" (*lietas I sējuma 235.lapa*). Apgabaltiesa konstatē, ka minētajā ziņojumā un rezolūcijās nav minēts par piemaksas par papildu darba pienākumu veikšanu noteikšanu /pers. A/.

/pers. C/ 2007.gada 30.janvāra ziņojumā Pārvaldes priekšniekam norādīts, ka /pers. A/ Nodaļas vecākā inspektora /pers. O/ atvaļinājuma laikā no 2007.gada 24.janvāra līdz 2007.gada 5.februārim pildīs viņa amata pienākumus; lūgts rast iespēju pieteicējai par šo periodu noteikt piemaksu par darba apjoma palielināšanos. Uz minētā ziņojuma ir /pers. F/ 2007.gada 30.janvāra rezolūcija „iebilstu, nav pamata" (*lietas I sējuma 70.lapa*).

Pieteicēja norāda, ka 2007.gada janvārī un februārī, veicot papildu pienākumus, ir rēķinājusies, ka viņai par šo darbu tiks izmaksāta piemaksa, taču šāda piemaksa nav piešķirta pat pēc tam, kad pieteicēja par to ir atgādinājusi, iesniedzot Pārvaldes priekšniekam 2007.gada 8.februāra ziņojumu par pienākumu pildīšanu un 2007.gada 26.marta iesniegumu (*lietas I sējuma 71. un 72.lapa*), uz kuriem netika sniegta atbilde.

Apgabaltiesa konstatē, ka uz ziņojuma ir /pers. F/ 2007.gada 9.februāra rezolūcija, kas adresēta diviem nodaļu priekšniekiem: Lūdzu Jūsu viedokļus līdz 12.februārim" (*lietas I sējuma 71.lapa*); uz iesnieguma ir Pārvaldes priekšnieka p.i. /pers. K/ 2007.gada 26.marta rezolūcija, kas adresēta juristiem: „lūdzu sagatavot atbildi". Nav noteikts atbildes sniegšanas termiņš (*lietas I sējuma 72.lapa*).

No lietas apstākļiem izriet, ka nekādas atbildes pieteicējai saistībā ar minētajiem ziņojumiem un iesniegumu netika sniegtas un nekāda piemaksa nebija piešķirta. No pieteicējas paskaidrojumiem izriet, ka pieteicējai minētā piemaksa ir bijusi ļoti nepieciešama mācību līdzekļu iegādei, tieši mācību sesijas laikā 2007.gada janvārī.

Ar 2007.gada 17.maija iesniegumu pieteicēja vērsās pie Robežsardzes priekšnieka jautājumā par piemaksu par papildu pienākumu pildīšanu.

Apgabaltiesa konstatē, ka Robežsardze, 2007.gada 29.jūnijā pieņemot lēmumu Nr.204, ir atzinusi, ka Pārvalde, nesniedzot atbildi uz pieteicējas 2007.gada 8.februāra un 26.marta iesniegumiem, kā arī neizmaksājot veiktajam darbam atbilstošu samaksu, ir rīkojusies prettiesiski, un uzlika pienākumu aprēķināt un izmaksāt pieteicējai veiktajam darbam atbilstošu darba samaksu. Ar minēto lēmumu nolemts izmaksāt /pers. A/ 2007.gada 2., 3., un 4.janvārī, kā arī par laika posmu no 2007.gada 25.janvāra līdz 5.februārim veiktajam darbam (pildīja Nodaļas vecākā inspektora amata pienākumus) atbilstošu samaksu, uzliekot pienākumu Pārvaldei mēneša laikā aprēķināt un izmaksāt atbilstošu darba samaksu pieteicējai.

Lietā nav strīda par to, ka pieteicējai ir aprēķināta piemaksa par papildu amata pienākumu pildīšanu Nodaļas vecākā inspektora amatā par 2007.gada 2., 3., un 4.janvāri, kā arī par laika posmu no 2007.gada 25.janvāra līdz 5.februārim, kas pēc nodokļu nomaksas sastādīja Ls 24,68, un 2007.gada 27.jūlijā un 2.augustā pieteicējas kontā ir ieskaitīti Ls 24,68.

Ar Robežsardzes priekšnieka 2008.gada 14.maija lēmumu Nr.92 iestāde apmierināja pieteicējas prasījumu par morālā kaitējuma atlīdzināšanu un nolēma atvainoties par

Pārvaldes faktisko rīcību – atbildes uz pieteicējas 2007.gada 8.februāra un 26.marta iesniegumiem nesniegšanu, kā arī veiktajam darbam atbilstošas samaksas neizmaksāšanu. Robežsardzes priekšnieks ar 2008.gada 14.maija vēstuli ir atvainojies pieteicējai par iepriekšminēto Pārvaldes faktisko rīcību.

[27] Novērtējot iepriekš minētās iestādes darbības kopumā, apgabaltiesa secina, ka tās nav novērtējamas kā psiholoģiskā vardarbība (mobings), kas vērsta pret pieteicēju, jo nav konstatējams darbību sistemātiskums, tāpat vairumā gadījumu nav konstatējams darbību individuālais raksturs.

Darbībām nav sistemātisks raksturs, proti, norādīto darbību skaits gada periodā ir vērtējams kā neliels, ņemot vērtībā faktiskos apstākļus un dienesta specifiku – ka šajā laikā pieteicēja studēja, sakarā ar ko prasīja atvaļinājumu darbavietā; ka šajā laikā vairākkārt notika Pārvaldes reorganizācija; ka dienestu Nodaļas maiņā veic vienlaicīgi vairākās amatpersonas, vienai pildot dežuranta, citai – dežuranta palīga pienākumus; ka šajā laikā notika Pārvaldes robežsargu apbalvošana ar krusta zīmi sakarā ar Pārvaldes dibināšanas 15.gadadienu. Apgabaltiesas ieskatā minētās situācijas ir saistītas ar Pārvaldes ikdienas darbu un dienesta vajadzībām un nebija speciāli veidotas individuāli pieteicējai, un šajā situācijā, izņemot gadījumu ar piemaksas nenoteikšanu par 2007.gada janvāri – februāri par papildu veiktajiem pienākumiem un neatbildēšanu uz pieteicējas iesniegumiem saistībā ar to, nav konstatējama atšķirīgā attieksme pret pieteicēju salīdzinājumā ar citām Pārvaldes amatpersonām, kas atradās ar pieteicēju līdzvērtīgos apstākļos.

Apgabaltiesa starp augstāk apskatītajiem atsevišķiem gadījumiem nekonstatēt kādas saistības, proti, strīdu pamatā ir atšķirīgas situācijas, katra atsevišķa epizode noslēdzas salīdzinoši īsa perioda ietvaros. Līdz ar to darbībām nav konstatējams vienots mērķis – psiholoģiski ietekmēt pieteicēju.

Vairākām darbībām nav individuāla rakstura, proti, iztrūkst pazīmes, kas liecinātu, ka tās ir individuāli vērstas pret pieteicēju, piemēram, amatpersonu ar vienādu dienesta pakāpi norīkošanu maiņā – par dežurantu un dežuranta palīgu; amatpersonu pārcelšana citās dienesta vietās sakarā ar inspektoru amatu likvidēšanu Nodaļā; apmaksātu mācību atvaļinājumu nepiešķiršana kārtējo sesiju kārtošanai, ja apmācības nav saistītas ar dienesta nepieciešamību; Nodaļas amatpersonu nenodrošināšana ar dienesta autotransportu, nokļūšanai uz dienesta vietu un transporta kompensāciju nepiešķiršana; ne visu Pārvaldes amatpersonu apbalvošana ar 15.gadadienas Pārvaldes krūšu nozīmi (tikušas apbalvotas tikai 20 Pārvaldes amatpersonas).

Apgabaltiesa lietā konstatēja, ka tikai piemaksas par papildu dienesta pienākumu pildīšanu nenoteikšana un neatbildēšana uz pieteicējas iesniegumiem sakarā ar to ir vērtējama kā atšķirīga Pārvaldes rīcība pret pieteicēju kā amatpersonu, turklāt rīcība ir prettiesiska. Jāatzīmē, ka šādas Pārvaldes rīcības prettiesiskumu konstatēja Robežsardze, nekavējoties nosakot piešķirt pieteicējai atbilstošu piemaksu par papildu darbu. Jāatzīmē, ka Robežsardze, konstatējot šādas Pārvaldes rīcības prettiesiskumu, nekavējoties noteica piešķirt pieteicējai atbilstošu piemaksu par papildu darbu. Turklāt, kad pieteicēja vērsās pie Robežsardzes ar morālā kaitējuma atlīdzinājuma prasījumu, Robežsardze atzina, ka morālais kaitējums ar minēto Pārvaldes rīcību pieteicējai nodarīts, kā arī noteica, ka pastāv pamats nodarītā morālā kaitējuma atlīdzinājumam, sakarā ar ko Robežsardze atvainojusies pieteicējai.

Apgabaltiesa, ievērojot, ka prettiesiskā rīcība attiecība pret pieteicēju tika veikta no 2007.gada februāra (mēnesis, kurā bijā jāaprēķina un jāizmaksā algu par 2007.gada janvāri), bet dienestu Robežsardzē pieteicēja pārtrauca ar 2007.gada 10.aprīli, konstatē, ka

atšķirīga Pārvaldes rīcība pret pieteicēju, kas saistītā ar vienu epizodi – atbilstošas darba samaksas neizmaksāšana (ar kuru bija saistīta arī neatbildēšana uz iesniegumiem par darba samaksu) tika īstenota periodā, kas neilga vismaz pusgadu, un kas nebija sistemātiska rīcība (t.i., saistīta ar dažādām dienesta un dzīves situācijām).

Apgabaltiesas ieskatā dienesta attiecības nevar pastāvēt bez norādījumu (pavēļu, rīkojumu) došanas, līdz ar to padotās personas tiek psiholoģiski ietekmētas, taču par diskriminējošu var atzīt tādu iestādes rīcību (mobingu), kas pēc būtības ir destruktīva un ir vērsta uz personas nemitīgu pazemošanu.

Izskatāmajā gadījumā apgabaltiesas ieskatā nav konstatējams, ka pret pieteicēju ir bijusi atšķirīga un negatīva attieksme, kā arī nav pierādījumu, ka uz pieteicēju ir ticis izdarīts psiholoģisks spiediens.

Lai gan pieteicēja norāda, ka iestādes emocionālais spiediens pret pieteicēju ir sācies jau 2006.gada maijā, no lietas materiāliem izriet, ka pieteicēja 2006.gada 16.augustā ir bijusi apbalvota ar vērtīgu balvu par labiem darba rezultātiem 2006.gada jūlijā (*lietas III sējuma 93.lapa*). Arī minētais fakts liek pamatoti apšaubīt pieteicējas apgalvoto, ka pret viņu ir ticis veikts mobings.

Apgabaltiesa par nepamatotu atzīst pieteicējas norādi, ka pēc iesnieguma par transporta kompensāciju iesniegšanas un Pārvaldes lēmuma saistībā ar to apstrīdēšanas, viņa visu laiku tikusi nepamatoti aizskarta. No lietas materiāliem izriet, ka pēc šiem notikumiem pieteicēja bijusi apbalvota no Pārvaldes puses, kā arī ik pa reizei tika aicināta pildīt augstākā amata – Nodaļas vecākā inspektora amata pienākumus, aizvietojot amatpersonas. Tādā veidā Pārvalde pauda viņai uzticību un atzina viņas profesionālās spējas, un līdz notikumiem 2007.gada janvārī Pārvalde pieteicējai par Nodaļas vecākā inspektora amatpersonu aizvietošanu maksāja arī piemaksas, ko apstiprina arī pieteicēja.

[28] 2007.gada 14.martā pieteicēja vērsās ar iesniegumu pie Tieslietu ministra, lūdzot pārcelt viņu dienesta turpināšanai Ieslodzījuma vietu pārvaldes Jelgavas cietuma vecākā inspektora (jurista) amatā (*lietas I sējuma 87.lapa*).

Ar Tieslietu ministra 2007.gada 14.aprīļa lēmumu pieteicēja ar 2007.gada 10.aprīli pārcelta Ieslodzījuma vietu pārvaldes Jelgavas cietuma vecākā inspektora (jurista) amatā (*lietas II sējuma 8.lapa*).

Ar 2007.gada 17.maija iesniegumu pieteicēja vērsās pie Robežsardzes priekšnieka jautājumā par piemaksu par papildu pienākumu pildīšanu.

Apgabaltiesa no lietas apstākļiem konstatē, ka atkārtotu iesniegumu par piemaksu Pārvaldei pieteicēja iesniedza 2007.gada 26.martā, bet iesniegumu par pārcelšanu – jau 14.martā. Turklāt apgabaltiesas ieskatā acīmredzami, ka pieteicējai iepriekš bija jāsameklē vakantais amats un jāvienojas par šāda amata piešķiršanu tieši viņai (pieteicēja iesniegumā norāda jau konkrētu amatu, un viņas iesniegums jau 2007.gada 14.martā ir saskaņots ar Jelgavas cietuma priekšnieku) Ieslodzījuma vietu pārvaldē. T.i, Jelgavas cietuma priekšniekam bija jāsaskaņo tas, ka šis amats ir vakants un tiks piešķirts pieteicējai, jo nebija izslēgta iespēja, ka varēja būt arī citi pretendenti uz šo vakanto amatu, piemēram, arī Ieslodzījuma vietu pārvaldes amatpersonas. Apgabaltiesa arī konstatē, ka pieteicēja, kas Robežsardzē bija inspektores amatā, pārceļoties uz dienestu Ieslodzījuma vietu pārvaldē, bija iecelta vecākā inspektora (jurista) amatā. Ievērojot minēto, apgabaltiesas ieskatā pieteicējas pārcelšana, visticamāk, ir izskaidrojama ar to, ka viņa ieguva augstāku amatu, turklāt arī tādu amatu, kurš atbilda viņas specialitātei, kurā viņa ilgstoši mācījās – jurista amatu, līdz ar to pieteicējai radās iespēja iegūt darba stāžu un pieredzi tieši jurista specialitātē, kas varētu būt noderīgi viņas turpmākajā jurista karjerā.

Kā jau bija minēts iepriekš, pieteicējas Pārvaldes inspektora amata pienākumu pildīšanai nepieciešamā izglītība bija robežsardzes profesionālā izglītība, kuru pieteicēja ieguva, absolvējot Rēzeknes robežsardzes skolu. Tādējādi secināms, ka pieteicējai jurista kvalifikācijas iegūšana vispārīgi nebija nepieciešama viņas dienesta pienākumiem Robežsardzē. Tas, ka pieteicēja mērķtiecīgi ilgstošus gadus apguva jurista specialitāti, apgabaltiesas ieskatā norāda uz pieteicējas vēlmi strādāt šajā profesijā, un pieteicējas pārcelšanas uz Ieslodzījuma vietu pārvaldi, turklāt augstākajā amatā, nekā Pārvaldē, un jurista amatā, apgabaltiesas ieskatā ir saistīta ar pieticējas karjeras attīstību vispār un turklāt jurista specialitātē, nevis ar kādu Pārvaldes rīcību, kura vispārīgi ir bijusi tiesiska, izņemot vienu epizodi par piemaksas nenoteikšanu 2007.gadā par papildu amata pienākumu pildīšanu.

[29] Lai gan tiesiskā situācija, izmaksājot pieteicējai piemaksu par papildus veiktajiem pienākumiem, ir tikusi atjaunota 2007.gada 2.augustā, apgabaltiesas ieskatā konkrētajā gadījumā atvainošanās par iestādes prettiesisko rīcību nav adekvāta turpmāk minēto apsvērumu dēļ.

Iestāde (Pārvalde) ar savu prettiesisko rīcību ir aizskārusi pieteicējas pamattiesības uz atbilstošu darba samaksu, kura ir saistīta ar personas īpašumtiesībām, kas ietilpst cilvēktiesību apjomā.

Apgabaltiesa konstatē, ka pieteicēja ar dienesta ziņojumu un iesniegumu ir izmantojusi savas iespējas, lai panāktu tiesību aizskāruma pārtraukšanu, savukārt Pārvalde, neatbildot uz šiem iesniegumiem, ir izrādījusi savu negatīvo attieksmi, tādējādi radot pieteicējai bezspēcības sajūtu. Pārvalde norādīja, ka Pārvaldes priekšnieka vietnieks, personīgi tiekoties ar pieteicēju, tad, kad viņa iesniedza 2007.gada 8.februāra ziņojumu un 26.marta iesniegumu, mutvārdos pārrunāja ar pieteicēju jautājumu par piemaksu. Ievērojot to, ka konkrētajā gadījumā piemaksa pieteicējai pēc šīm pārrunām nebija noteikta, secināms, ka atbilde pieteicējai bijusi noraidoša, – apgabaltiesa norāda, ka šādā gadījumā iestādei bija jānoformē rakstveida formas administratīvo aktu, norādot arī apstrīdēšanas iespējas.

No otras puses, nesaņemot atbildi saistībā ar 2007.gada 8.februāra ziņojumu no Pārvaldes likumā noteiktajā termiņā, pieteicēja, kura jau iepriekš bija apstrīdējusi Pārvaldes lēmumus un kura bija diplomēta juriste, līdz ar ko viņai bija zināma Pārvaldes rīcības apstrīdēšanas kārtība, savlaicīgāk varētu vērsties Robežsardzē, tādā veidā mazinot kaitējumu, jo, kā izriet no lietas apstākļiem, Robežsardze pieteicējas prasības atzina par pamatotām un piemaksu piešķīra.

Vērā ņemams apstāklis, ka iestāde, atlīdzinot pieteicējai prettiesiski neizmaksāto naudas summu, nav uzreiz atvainojusies par šādu rīcību, bet ir to izdarījusi tikai pēc tam, kad pieteicēja ir pieprasījusi morālā kaitējuma atlīdzināšanu naudā.

Tā kā iestādes atvainošanās ir notikusi novēloti, apgabaltiesas ieskatā restitūcija un rakstveida atvainošanās nav atbilstoša un pamatota salīdzinājumā ar nodarījumu. Tas ir, konkrētajā gadījumā iestādes noteiktais kaitējuma atlīdzinājuma veids nav adekvāts Pārvaldes prettiesiskajai rīcībai un ar to pieteicējai nodarītajam kaitējumam.

Ievērojot minēto, apgabaltiesas ieskatā atbildētājai ir jāatlīdzina pieteicējai nodarītais morālais kaitējums naudā.

Administratīvā apgabaltiesa, nosakot morālā kaitējuma apmēru, ņem vērā iestādes rīcību, to, ka iestāde ir ignorējusi normatīvo aktu, kurš iestādei bija saistošs un kas noteica, ka pieteicējai ir tiesības uz piemaksu par papildu darbu (ir aizskartas īpašuma tiesības uz atalgojumu Ls 24,68 apmērā). Minētais apgabaltiesas ieskatā neliecina par godprātīgu

Pārvaldes rīcību un nav savienojams ar valsts pārvaldē nostiprināto labas pārvaldības principu. Tāpat apgabaltiesa ņem vērā faktu, ka pieteicēja ir saņēmusi atlīdzinājumu par papildu pienākumu veikšanu, aizskāruma ilgumu (5 mēnešus – no 2007.gada februāra sākuma, kad bija jāizmaksā darba samaksa par janvāri – līdz 2007.gada 2.augustam, kad piemaksa par papilddarbu izmaksāta pilnībā), radītās ciešanas no tā, ka pieteicēja ir jutusies pazemota, ka darbs nav adekvāti novērtēts un attieksme pret viņu ir atšķirīga.

Ņemot vērā minēto, atbildētājai uzliekams pienākums atlīdzināt /pers. A/ morālo kaitējumu 70 *euro* apmērā, kas apgabaltiesas ieskatā ir samērīgi ar lietā iepriekš konstatētajiem apstākļiem un pieteicējai nodarītajām ciešanām, kuras pieteicējai izraisījis būtisks viņas tiesību prettiesisks aizskārums, kā arī tas ir atbilstoši pieteicējas aizskarto tiesību nozīmīgumam un aizskāruma smagumam. Apgabaltiesa nekonstatē tiesu praksē citas līdzīgas lietas, kur būtu aizskartas tikai amatpersonas tiesības uz īpašumu, jo citās lietās privātpersonu tiesību aizskārumi ir saistīti ar amatpersonu atlaišanu no dienesta vai arī disciplināro sodīšanu, un atlīdzinājums lietās noteikts par apstākļu kopumu. Ievērojot minēto un to ka nav konstatējamas līdzīgas lietas, salīdzinājums ar citās lietās piešķirto kaitējuma atlīdzinājumu veidu un apmēru netiek veikts.

[30] Pieteicēja ir norādījusi, ka iestādes prettiesiskās rīcības dēļ ir ticis nodarīts kaitējums viņas veselībai.

Izvērtējot pieteicējas iesniegtos pierādījumus (medikamentu recepti, izrakstus no medicīniskās kartes, ārsta – konsultanta slēdzienu, nosūtījumu uz rentgenu, endoskopijas aprakstu), apgabaltiesa konstatē, ka minētie dokumenti ir datēti ar 2007., 2008. un 2009.gadu, turklāt visi ir sastādīti jau pēc tam, kad pieteicēja vairs nedienēja Robežsardzē.

Kā redzams no lietā esošajiem materiāliem (*lietas II sējuma 11.-15.lapa*), pieteicēja 2006. un 2007.gadā nav veikusi obligāto veselības pārbaudi, savukārt 2008. un 2009.gadā šāda pārbaude ir tikusi veikta un pieteicēja ir atzīta par derīgu dienestam.

Izskatāmajā gadījumā apgabaltiesas ieskatā ir pamatoti iestādes argumenti, ka konkrētajā gadījumā nav saprotams, kāds sakars iestādei ir ar pieteicējas kājas traumu, kura ir iegūta jau pēc tam, kad pieteicēja beidza dienēt Robežsardzē, turklāt arī nepieciešamībai lietot zāles pret stresu, kā arī saslimšanai ar gastrītu varēja būt pavisam citi iemesli, piemēram, stress sakarā ar mācībām augstskolā, iestādes reorganizāciju, Latvijas iestāšanos Šengenas zonā, kas nozīmēja valsts iekšējo robežu kontroles pārtraukšanu u.tml.

Ievērojot minēto, apgabaltiesa atzīst, ka nav konstatējama tieša cēloņsakarība starp iestādes prettiesisko rīcību un pieteicējas veselībai stāvokli.

Ņemot vērā, ka pieteicējai tikuši atlīdzināti tiešie mantiskie zaudējumi (neiegūtā darba samaksa par papildu darba pienākumu pildīšanu 2007.gada janvārī un februārī), kas bija nodarīti ar Pārvaldes faktisko rīcību, apgabaltiesa secina, ka pieteikums par mantisko zaudējumu atlīdzināšanu pārējā daļā ir noraidāms kā nepamatots, jo nav konstatējama pieteicējas eventuālo materiālo zaudējumu Ls 100 000 nodarīšana no iestādes puses.

[31] Ņemot vērā iepriekš secināto, apgabaltiesa atzīst, ka pieteicējas pieteikums ir apmierināms daļā par morālā kaitējuma atlīdzinājuma piedziņu par pieteicējas 2007.gada 2.,3. un 4.janvārī un laika posmā no 2007.gada 25.janvāra līdz 5.februārim veiktajam darbam atbilstošas darba samaksas neizmaksāšanu, bet pārējā daļā ir noraidāms.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 126.panta pirmo daļu, 307. un 309.pantu, Administratīvā apgabaltiesa

nosprieda:

/pers. A/ pieteikumu daļēji apmierināt.

Uzlikt Valsts robežsardzei pienākumu viena mēneša laikā no sprieduma spēkā stāšanās dienas izmaksāt /pers. A/ morālā kaitējuma, kas nodarīts ar Valsts robežsardzes Jelgavas pārvaldes prettiesisko rīcību, neizmaksājot pieteicējai par 2007.gada 2., 3. un 4.janvāri un laika posmā no 2007.gada 25.janvāra līdz 5.februārim veiktajam darbam atbilstošu darba samaksu, kā arī nesniedzot atbildes uz 2007.gada 8.februāra un 2007.gada 26.marta iesniegumu, atlīdzinājumu 70 *euro* apmērā.

Pārējā daļā /pers. A/ pieteikumu noraidīt.

Uzlikt Valsts robežsardzei pienākumu atlīdzināt /pers. A/ samaksāto valsts nodevu 28,46 *euro* (20 latu) apmērā.

Spriedumu var pārsūdzēt Augstākās tiesas Administratīvo lietu departamentā viena mēneša laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot kasācijas sūdzību Administratīvajā apgabaltiesā.

Tiesas sēdes priekšsēdētāja K.Krastiņa

Tiesneses I.Kaļiņina

I.Meldere